

Nr 216.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469); given Stockholms slott den 31 mars 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändring i folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

De i propositionen föreslagna ändringarna i folkbokföringsförordningen äro i huvudsak föranledda av nödvändigheten att i avvaktan på slutförandet av pågående översyn av folkbokföringsväsendet åstadkomma vissa förändringar inom folkbokföringen. Sålunda föreslås bl. a. ändrade bestämmelser angående delgivning och verkställighet av beslut i mantalsskrivningsmål.

Sveriges anslutning till världshälsoorganisationen har medfört önskemål att dödsbevis i princip skola bliva obligatoriska inom hela riket. I propositionen föreslås en viss utvidgning av den nuvarande skyldigheten att förete sådant bevis.

Förslag

till

förrordning om ändring i folkbokföringsförrordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

Härigenom förordnas att 3 §, 10 § 2 mom., 19 §, 26—27 §§, 50 §, 52 §, 55 § 1 mom., 60 §, 62 § 3 mom., 63 §, 66 § 1 mom., 68 § 1 mom. och 74 § folkbokföringsförrordningen den 28 juni 1946 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

3 §.

För envar — — — som identitetsbeteckning.

10 §.

2 m o m. I varje församling skola vidare föras *församlingsregister* och *avgångsregister*, bestående av avtryckskort, samt *minnesanteckningar över förelägganden*, varom i 27 § förmäles.

Avgångsregistret skall — — — skola förstöras.

19 §.

1 m o m. Om dödsfallet inträffat inom stad, köping eller municipalsamhälle, där för allmänna hälso- eller sjukvården anställd läkare är stationerad, eller inom annan tätbebyggd ort, där sådan läkare är stationerad och beträffande vilken ort medicinalstyrelsen förordnat om tillämpning av förevarande stadgande, skall, därest särskilda omständigheter icke göra det omöjligt, *vid anmälan av dödsfallet företes* intyg angående dödsorsaken (*dödsbevis*), *utfärdat av legitimerad läkare; och bör sådant bevis såvitt möjligt företes jämväl om dödsfallet inträffat å annan ort.*

Föreslagen lydelse:

3 §.

För envar — — — som identitetsbeteckning.

Födelsenummer skall även, där i särskild författning så föreskrives, tilldelas här i riket icke kyrkobokförd person.

10 §.

2 m o m. I varje församling skola vidare föras *församlingsregister* och *avgångsregister*, bestående av avtryckskort, samt *minnesanteckningar över anmånningar och förelägganden*, varom i 27 § förmäles.

Avgångsregistret skall — — — skola förstöras.

19 §.

1 m o m. Om dödsfallet inträffat inom stad, köping eller municipalsamhälle, där för allmänna hälso- eller sjukvården anställd läkare är stationerad, eller inom annan tätbebyggd ort, där sådan läkare är stationerad och beträffande vilken ort medicinalstyrelsen förordnat om tillämpning av förevarande stadgande, skall, därest särskilda omständigheter icke göra det omöjligt *eller fall föreligger, varom i 2 mom. förmäles, den som enligt 18 § gör anmälan om dödsfallet avlämna* intyg angående dödsorsaken (*dödsbevis*).

Har dödsfallet inträffat å annan ort än i första stycket sägs och har

Nuvarande lydelse:

Kan dödsbevis ej företes, skall sannolik dödsorsak uppgivas. Har läkare under sista året före dödsfallet rådfrågats av eller för den avlidne, skall tillika lämnas uppgift om läkarens namn.

2 m o m. Läkare, som vårdat avliden person under hans sista sjukdom eller som biträtt vid förlossning, varunder modern eller barnet avlidit, eller som efter dödsfallet besiktigat den avlidnes kropp, är skyldig att så snart ske kan kostnadsfritt utfärda dödsbevis.

Dödsbevis skall avfattas i maskinskrift eller tydlig handskrift. Dödsorsak skall angivas med beteckning å svenska språket, om medicinalstyrelsen sådan fastställt; dock må dödsorsak undantagsvis, där så av särskilda skäl påkallas, angivas med statistiskt nummer. Jämte beteckning, som nu sagts, må angivas latinsk benämning å dödsorsaken.

26 §.

Vinner pastor kännedom om att i församlingsboken eller i boken över obefintliga upptagen person vistas i annan församling under sådana förhållanden, att han bör där kyrkobokföras, skall han härom, med angivande såvitt möjligt av bostad inom

Föreslagen lydelse:

läkare vårdat den avlidne under hans sista sjukdom eller biträtt vid förlossning, varunder modern eller barnet avlidit, eller efter dödsfallet besiktigat den avlidnes kropp, skall vad i samma stycke stadgas om avlämnande av dödsbevis äga motsvarande tillämpning.

2 m o m. Skyldighet som i 1 mom. avses föreligger icke i fall då syssloman eller annan å sjukvårdsinrättning anställd person eller ock polismyndighet har att i enlighet med vad därom är särskilt stadgat till vederbörande pastor översända dödsbevis.

3 m o m. Dödsbevis skall utfärdas av läkare enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär.

4 m o m. Den som ej är skyldig att avlämna dödsbevis skall i stället, utom i fall varom i 2 mom. förmäles, uppgiva sannolik dödsorsak. Har läkare under sista året före dödsfallet rådfrågats av eller för den avlidne, skall tillika lämnas uppgift om läkarens namn.

26 §.

Vinner pastor kännedom om att i församlingsboken eller i boken över obefintliga upptagen person vistas i annan församling under sådana förhållanden, att han bör där kyrkobokföras, skall han härom, med angivande såvitt möjligt av bostad inom

Nuvarande lydelse:

församlingen, utan uppskov under-
rätta pastorsämbetet därstädes för
den åtgärd, som i 27 § omförmäles.

Finner pastor — — — omförmäl-
de kyrkobokföringsinspektören.

27 §.

Då pastor finner anledning till
antagande att en person flyttat till
eller inom församlingen, skall pastor,
därest flyttning ej anmälts, ofördröj-
ligen förelägga honom att inom viss
tid inställa sig för pastor och lämna
de upplysningar, som erfordras för
bedömande av huruvida ändring
skall ske i hans kyrkobokföring,
vid äventyr att han eljest varder
utan sitt vidare hörande kyrkobok-
förd, där han vistas. Har flyttning
skett allenast inom församlingen och
har pastor vunnit kännedom därom
vid för-skrivning eller mantalsskriv-
ning, må dock, om för den flyttande
avlämnats föreskriven mantalsupp-
gift varav flyttningen framgår, pas-
tor underlåta att meddela föreläg-
gande som nu sagts, där pastor fin-
ner erforderliga upplysningar kunna
med nödig tillförlitlighet och full-
ständighet inhämtas av mantalsupp-
giften och av de vid förrättningen
närvarande; och varje i dylikt fall
så ansett, som hade anmälan om
flyttningen gjorts.

Föreslagen lydelse:

församlingen, utan uppskov under-
rätta pastorsämbetet därstädes för
åtgärd som i 27 § omförmäles.

Finner pastor — — — omförmäl-
de kyrkobokföringsinspektören.

27 §.

1 mom. Då pastor erhåller vet-
skap om att någon flyttat till eller
inom församlingen, skall pastor,
därest flyttningen ej anmälts inom
föreskriven tid, genast i den ordning
63 § stadgar anmana honom att inom
viss tid efter delfäendet av anma-
ningen fullgöra vad honom enligt 21
eller 23 § åligger. Då så finnes lämpligt
må pastor i stället i tillämpliga
delar förfara på sätt i 2 mom. för
där avsett fall finnes stadgat.

2 mom. Finner pastor anledning
till antagande att en person flyttat
till eller inom församlingen, skall
pastor förelägga honom att inom viss
tid till pastor lämna de upplysning-
ar, som erfordras för bedömande av
hans kyrkobokföring. Föreläggande,
som här avses, skall tillställas veder-
börande i rekommenderat brev.

Underlåter någon att efterkomma
föreläggande, varom i nästföregående
stycke förmäles, skall pastor i den
ordning 63 § stadgar anmana honom
att för skyldighetens fullgörande in-
ställa sig för pastor; dock att pastor,
där sannolika skäl tala för antagan-
det att vederbörande flyttat till eller
inom församlingen samt erforderliga
uppgifter för hans kyrkobokföring
kunnat inhämtas, i stället må utan
hans vidare hörande kyrkobokföra
honom å den fastighet, där han anta-
gits hava inflyttat.

3 mom. Har flyttning skett al-
lenast inom församlingen och har
pastor vunnit kännedom därom vid
för-skrivning eller mantalsskrivning,
må pastor utan hinder av vad i 1 och
2 mom. stadgas, om för den flyttande
avlämnats föreskriven mantalsupp-
gift varav flyttningen framgår, un-
derlåta att meddela anmaning eller

Nuvarande lydelse:

Föreläggande, som i första stycket sägs, skall, skriftligen avfattat, tillställas vederbörande i rekommenderat brev. Äro flera medlemmar i en familj och synas de böra på ett ställe kyrkobokföras, må gemensamt föreläggande för dem utfärdas och tillställas huvudpersonen. Den som är kyrkobokförd i annan församling skall anmanas uppvisa medborgarkort för sig och medföljande familjemedlemmar.

50 §.

Vid mantalsskrivningen — — — till fastighet.

Det åligger därjämte *dels* förrättningsmannen att fullständiga och rätta den för distriktet upprättade stommen till mantalslängd, därvid såvitt möjligt tillses att för envar hans yrke eller näringsfång noggrant angives, att anteckna de personer, vilka böra överföras till boken över obefintliga, samt att i den mån så erfordras utfärda förelägganden på sätt i 27 § om pastor är stadgat, *dels ock* pastor eller hans ställföreträdare att efter förrättningsmannens anvisningar antingen omedelbart i församlingsliggaren införa de ändrade fastighetsbeteckningar, varom upplysning vunnits, och med avseende å nämnda liggare eller boken över obefintliga vidtaga de övriga åtgärder, vartill anledning förekommit, eller ock, i den mån så ej kan ske, göra anteckning därom för senare verkställighet; dock att med överföring till bok över obefintliga skall anstå till efter emottagandet av den i 54 § 2 mom. omförmälda förteckningen.

Föreslagen lydelse:

föreläggande som *i samma moment avses*, där pastor finner erforderliga upplysningar kunna med nödig tillförlitlighet och fullständighet inhämtas av mantalsuppgiften och av de vid förrättningen närvarande; och varde i dylikt fall så ansett, som hade anmälan om flyttningen gjorts.

4 mom. Äro flera medlemmar i en familj och synas de böra på ett ställe kyrkobokföras, må *anmaning eller föreläggande utfärdas för dem gemensamt* och tillställas huvudpersonen.

50 §.

Vid mantalsskrivningen — — — till fastighet.

Det åligger därjämte *dels* förrättningsmannen att fullständiga och rätta den för distriktet upprättade stommen till mantalslängd, därvid såvitt möjligt tillses att för envar hans yrke eller näringsfång noggrant angives, att anteckna de personer, vilka böra överföras till boken över obefintliga, samt att i den mån så erfordras utfärda *anmaningar eller förelägganden* på sätt i 27 § om pastor är stadgat, *dels ock* pastor eller hans ställföreträdare att efter förrättningsmannens anvisningar antingen omedelbart i församlingsliggaren införa de ändrade fastighetsbeteckningar, varom upplysning vunnits, och med avseende å nämnda liggare eller boken över obefintliga vidtaga de övriga åtgärder, vartill anledning förekommit, eller ock, i den mån så ej kan ske, göra anteckning därom för senare verkställighet; dock att med överföring till bok över obefintliga skall anstå till efter emottagandet av den i 54 § 2 mom. omförmälda förteckningen.

Nuvarande lydelse:

52 §.

Mantalsskrivningsförrättarna åligger — — — erforderlig utredning.

Finner mantalsskrivningsförrättare på grund av underrättelse som i första stycket sägs eller eljest anledning till antagande, som i 27 § sägs, och har föreläggande, som där avses, icke redan meddelats av pastor, skall mantalsskrivningsförrättaren utfärda sådant föreläggande och därom ofördröjligen underrätta pastor.

55 §.

1 m o m. Närmare bestämmelser angående mantalsskrivningen meddelas av Konungen.

60 §.

Hos riksbyrån skola föras *förteckning över födelsenummer, dödregister, register över obefintliga och emigrantregister*, bestående av de till riksbyrån insända personakterna för döda eller dödförklarade, obefintliga och utvandrare, *dubblettaktregister*, upptagande i särskilda avdelningar dels personakter, vilka på grund av skada eller nötning ersatts med nya, *dels ock kopior av personakter, som upprättats av riksbyrån, samt sökregister*, bestående av avtryckskort, ordnade efter födelsenummer, över den i riket kyrkobokförda befolkningen.

62 §.

3 m o m. Straff för försummelse varom i 1 och 2 mom. sägs må ej ådömas den som innan åtal skett frivilligt eller efter föreläggande, varom i 27 § förmäles, fullgör vad honom åligger.

63 §.

Anmaning, varom i 16 §, 21 §, 24 § 4 mom. eller 44 § förmäles, bör, där omständigheterna ej till annat förän-

Föreslagen lydelse:

52 §.

Mantalsskrivningsförrättarna åligger — — — erforderlig utredning.

Erhåller mantalsskrivningsförrättare på grund av underrättelse som i första stycket sägs eller eljest *vetenskap om eller finner han* anledning till antagande *att någon flyttat till eller inom församling i distriktet*, skall mantalsskrivningsförrättaren i den mån så erfordras utfärda *anmaningar eller förelägganden på sätt i 27 § om pastor är stadgat* och därom ofördröjligen underrätta pastor.

55 §.

1 m o m. Närmare bestämmelser angående mantalsskrivningen meddelas av Konungen, *som jämväl äger medgiva undantag från de i 46 och 53—54 §§ meddelade föreskrifterna.*

60 §.

Hos riksbyrån skola föras *förteckning över födelsenummer, dödregister, register över obefintliga och emigrantregister*, bestående av de till riksbyrån insända personakterna för döda eller dödförklarade, obefintliga och utvandrare, *dubblettaktregister*, upptagande personakter, vilka på grund av skada eller nötning ersatts med nya, samt *sökregister*, bestående av avtryckskort, ordnade efter födelsenummer, över den i riket kyrkobokförda befolkningen.

62 §.

3 m o m. Straff för försummelse varom i 1 och 2 mom. sägs må ej ådömas den som innan åtal skett frivilligt eller efter *anmaning eller föreläggande*, varom i 27 § förmäles, fullgör vad honom åligger.

63 §.

Anmaning, varom i 16 §, 21 §, 24 § 4 mom., 27 § eller 44 § förmäles, bör, där omständigheterna ej

Nuvarande lydelse:

leda, tillställas vederbörande i rekommenderat brev. Då så anses påkallat, må polismyndighet anlitas för delgivningen. Infordrad handling må avlämnas till den, som verkställer delgivningen. Hørsammas icke anmaningen, må för skyldighetens utkrävande anlitas biträde av länsstyrelsen, som äger förelägga den försumlige lämpligt vite.

Polisman, som — — — varje förrettning.

Rörande indrivning — — — särskilt stadgat.

66 §.

1 m o m. 1. Äro pastorsämbeten av olika mening rörande tillämpningen av denna förordning, skola de inhämta vederbörande kyrkobokföringsinspektörs råd i ärendet. Stanna de likväl i skilda uppfattningar, skall ärendet av den pastor som först handlagt det underställas, där fråga är om rätt kyrkobokföringsort, länsstyrelsen i länet samt eljest domkapitlet i stiftet; och skall med vidtagande av ifrågasatt kyrkobokföringsåtgärd i ärendet anstå till dess lagakraftgående beslut föreligger.

2. Uppstå vid skriftväxling, varom förmäles i 52 §, mellan mantalskrivningsförrättare skiljaktiga meningar om någon persons rätta mantalskrivningsort, skall frågan där om underställas länsstyrelsen i det län, där den ifrågasatta nya mantalskrivningsorten är belägen; och skall personen kvarstå i det distrikts mantalslängd, där han senast varit uppförd, till dess lagakraftgående beslut föreligger.

Föreslagen lydelse:

till annat föranleda, tillställas vederbörande i rekommenderat brev. Då så anses påkallat, må polismyndighet anlitas för delgivningen. Infordrad handling må avlämnas till den, som verkställer delgivningen. Hørsammas icke anmaningen, må för skyldighetens utkrävande anlitas biträde av länsstyrelsen, som äger förelägga den försumlige lämpligt vite.

Polisman, som — — — varje förrettning.

Rörande indrivning — — — särskilt stadgat.

66 §.

1 m o m. 1. Äro pastorsämbeten av olika mening rörande tillämpningen av denna förordning, skola de inhämta vederbörande kyrkobokföringsinspektörs råd i ärendet. Stanna de likväl i skilda uppfattningar, skall ärendet av den pastor som först handlagt det underställas, där fråga är om rätt kyrkobokföringsort, länsstyrelsen i länet samt eljest domkapitlet i stiftet; och skall med vidtagande av ifrågasatt kyrkobokföringsåtgärd i ärendet anstå till dess lagakraftgående beslut föreligger *eller, såvitt avser beslut, som enligt bestämmelserna i 68 § 1 mom. skola omedelbart verkställas, till dess länsstyrelsens beslut föreligger.*

2. Uppstå vid skriftväxling, varom förmäles i 52 §, mellan mantalsskrivningsförrättare skiljaktiga meningar om någon persons rätta mantalskrivningsort, skall frågan därom underställas länsstyrelsen i det län, där den ifrågasatta nya mantalsskrivningsorten är belägen; och skall personen kvarstå i det distrikts mantalslängd, där han senast varit uppförd, till dess lagakraftgående beslut föreligger *eller, såvitt avser beslut, som enligt bestämmelserna i 68 § 1 mom. skola omedelbart verkställas, till dess länsstyrelsens beslut föreligger.*

Nuvarande lydelse:

68 §.

1 m o m. Talan mot — — — av länsstyrelserna.

Talan som — — — dessa meningheter.

Kammarrätten skall — — — kammarrätten inkommit.

Sedan besvär — — — eget yttrande.

74 §.

Det åligger länsstyrelserna, domkapitlen och kammarrätten att skyndsamligen låta sina beslut i de i 65, 66, 67 och 68 §§ avsedda mål, på sätt i 33 kap. nya rättegångsbalken stadgas om delgivning genom rättens försorg, tillställas envar person, vars rätt därav beröres, ävensom vederbörande kommun och fattigvårdssamhälle. Bevis om delgivningen bör vid anfordran tillhandahållas vederbörande.

Föreslagen lydelse:

68 §.

1 m o m. Talan mot — — — av länsstyrelserna.

Länsstyrelsens beslut skall, där icke beslutet jämväl innefattar hänvisning av målet till annan länsstyrelse för fortsatt prövning av folkbokföringsfrågan, omedelbart bringas i verkställighet; dock att länsstyrelsen må för visst fall förordna att med verkställigheten skall anstå till dess beslutet vunnit laga kraft.

Talan som — — — dessa meningheter.

Kammarrätten skall — — — kammarrätten inkommit.

Sedan besvär — — — eget yttrande.

74 §.

1 m o m. Av länsstyrelserna, domkapitlen och kammarrätten meddelade beslut i de i 65, 66, 67 och 68 §§ avsedda mål skola genom den myndighets försorg, som meddelat beslutet, skyndsamt delgivas envar person, vars rätt därav beröres, ävensom vederbörande kommun och fattigvårdssamhälle. Bevis om delgivningen bör vid anfordran tillhandahållas vederbörande.

2 m o m. Delgivning, varom i 1 mom. förmäles, skall, om ej myndigheten finner den böra verkställas på annat sätt, ske genom beslutets översändande med posten i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Genom anteckning å försändelsen samt å mottagningsbeviset skall finnas utmärkt att försändelsen må utkvitteras endast av adressaten personligen.

Har den, med vilken delgivning skall ske, icke kunnat anträffas eller har försändelsen av annan anledning icke blivit utlöst, skall beslutet anslås å en för allmänheten tillgänglig plats inom myndighetens ämbetslokal. Meddelande om att beslutet sålunda anslagits skall därjämte med posten i vanligt brev sändas till den, med vilken delgivning skall ske, un-

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

Länsstyrelses eller domkapitels beslut i här avsedda mål må ej till vederbörande pastor eller mantalskrivningsförrättare översändas för verkställighet förrän beslutet vunnit laga kraft.

der hans senast kända adress. Delgivning skall anses hava skett, då vad här föreskrivits blivit fullgjort.

I övrigt skall i tillämpliga delar gälla vad i 33 kap. rättegångsbalken stadgas om delgivning.

3 m o m. Domkapitels beslut i här avsedda mål samt sådant länsstyrelses beslut, som icke skall omedelbart verkställas, må ej till vederbörande pastor eller mantalsskrivningsförrättare översändas för verkställighet förrän beslutet vunnit laga kraft.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1952. Uti de i 65, 66, 67 och 68 §§ avsedda mål eller ärenden, däri talan anhängiggjorts eller fråga väckts före denna förordnings ikraftträdande, skall vad i denna förordning stadgas lända till efterrättelse i avseende å beslut, som därefter meddelas.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om *vissa ändringar i folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469) m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 februari 1949 tillkallade dåvarande chefen för finansdepartementet den 9 mars samma år särskilda sakkunniga med uppdrag att verkställa en allmän översyn av folkbokföringsväsendet. Genom beslut den 29 juni 1951 förordnade Kungl. Maj:t att nämnda sakkunniga, vilka antagit benämningen 1949 års folkbokförings-sakkunniga, skulle upphöra med sin verksamhet med utgången av juni månad 1951. Kungl. Maj:t uppdrog samma dag åt statens organisationsnämnd att slutföra det av de folkbokförings-sakkunniga påbörjade arbetet i vad avsåge organisatoriska frågor inom folkbokföringsväsendet ävensom inkomma med de förslag i övrigt till förenkling av folkbokföringsväsendet, nämnden funne lämpligt. Samtidigt bemyndigades chefen för finansdepartementet att tillkalla en sakkunnig med uppdrag att inom finansdepartementet slutföra de folkbokförings-sakkunnigas arbete i de delar, som ej omfattades av det åt organisationsnämnden givna uppdraget ävensom att i övrigt i anslutning till nämndens berörda uppdrag framlägga erforderliga författningsförslag.

Med stöd av sistnämnda bemyndigande tillkallade jag den 30 juni 1951 assessorn i kammarrätten S. F. von Otter med uppdrag att tills vidare såsom sakkunnig inom finansdepartementet biträda med utredning av vissa frågor rörande folkbokföringsväsendet.

Utredningsmannen har såsom ett led i utredningsarbetet med skrivelse den 21 november 1951 avlämnat en promemoria med förslag till vissa ändringar i folkbokföringsförordningen m. m. med därvid fogade författnings-

förslag. Beträffande de i promemorian behandlade frågorna har samråd i viss utsträckning ägt rum mellan utredningsmannen och statens organisationsnämnd.

Över promemorian ha efter remiss *yttranden* avgivits av riksförsäkringsanstalten, kammarrätten, statistiska centralbyrån, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet — med överlämnande av yttrande från mantalsdirektören i Stockholm — länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Blekinge — med överlämnande av yttrande från häradsskrivaren i Karlshamns fögderi — Malmöhus — med överlämnande av yttranden från kronokamreraren i Malmö och häradsskrivaren i Hörby fögderi — Göteborgs och Bohus — med överlämnande av yttrande från häradsskrivaren i Mölndals fögderi — Skaraborgs — med överlämnande av yttranden från domkapitlet i Skara och styrelsen för föreningen Skaraborgs läns häradsskrivare — Örebro — med överlämnande av yttranden från kronokamreraren i Örebro samt från häradsskrivarna i Edsbergs, Hallsbergs och Örebro fögderier — Kopparbergs, Västernorrlands och Norrbottens län — med överlämnande av yttranden från häradsskrivarna i Bodens, Kalix och Piteå fögderier — kronokamreraren i Göteborg, domkapitlet i Linköping, Lund och Stockholm, besvärssakkunniga (såvitt angår vissa processuella frågor), Sveriges häradsskrivarförening, föreningen Sveriges kronokamrerare och Allmänna svenska prästföreningens centralstyrelse. Domkapitlens utlåtanden åtföljdes av yttranden från bl. a. ett antal kyrkobokföringsinspektörer.

I promemorian framhålles, att de i densamma framlagda ändringsförslagen vore tillkomna allenast i avsikt att undanröja en del av de brister, med vilka det nuvarande folkbokföringssystemet vore behäftade. Förslagen finge anses ha karaktären av ett provisorium i avvaktan på de slutliga förslag, vilka kunde väntas framkomma som resultat av det inom finansdepartementet och statens organisationsnämnd bedrivna översynsarbetet.

Remissinstanserna tillstyrka i allmänhet att utredningsmannens förslag läggas till grund för ändrad lagstiftning i ämnet eller lämna förslaget i huvudsak utan erinran. Dock framställas i flera remissvar anmärkningar beträffande såväl vissa av de grundläggande bestämmelserna i förslaget som dess detaljer.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län framhåller i sitt yttrande bl. a., att systemålet att i avvaktan på slutresultatet av översynen åstadkomma vissa förenklingar inom folkbokföringen uppnåtts genom det föreliggande förslaget.

I några yttranden framföras vissa allmänna synpunkter i fråga om den fortsatta översynen. *Föreningen Sveriges kronokamrerare* anför sålunda, att ett av huvudmotiven för folkbokföringsreformen varit att åstadkomma en effektivare folkregistrering. En undersökning om i vad mån reformen på denna viktiga punkt lett till målet syntes åtminstone för de större städernas vidkommande giva till resultat, att så knappast skett. Bakgrunden härtill vore, att allmänhetens medverkan till den åsyftade förbättringen i alltför

stor omfattning uteblivit, såvitt gällde flyttningar mellan kommuner. En ändring vore därför synnerligen behöflig; icke minst vore det de större städerna, som drabbades av följderna av felaktigheter i kyrkobokföringen. De åtgärder, som närmast borde övervägas för åstadkommande av ett bättre tillstånd, syntes vara införande av straffbestämmelser för den, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnade oriktiga uppgifter till ledning vid kyrkobokföring eller mantalsskrivning, meddelande av vägledning åt allmänheten, hyresvärdar och arbetsgivare rörande dem åliggande anmälningskyldighet och ansvar för dess fullgörande samt en effektiv kontroll över att kyrkobokförarna företoge de undersökningar till förebyggande av felaktiga kyrkobokföringsåtgärder, som författningarna föreskrev. Jämsides därmed kunde det vara orsak att på nytt upptaga frågan om anordnande av civil folkregistrering — eventuellt vid sidan av den kyrkliga — i de större städerna, särskilt städer med mera än en församling.

Kyrkobokföringsinspektören i Skara stifts första inspektionsområde yttrar, att sedan de nya bestämmelserna beträffande kyrko- och folkbokföringen nu tillämpats under en tid av snart fem år, de flesta kyrkobokförare hunnit sätta sig in i de olika detaljerna och uppnått en viss rutin i arbetet. Det tidigare missnöjet hade därför efterträtts av en viss belåtenhet med det nya systemets effektivitet. Ingen kunde med rätta förneka, att arbetet å pastorsexpeditionen avsevärt utökats sedan nu gällande kyrkobokföringskungörelse trätt i kraft, varför det vore av stor betydelse, att allt som kunde göras för att förenkla kyrko- och folkbokföringsarbetet, också gjordes.

Departementschefen. Jag får till en början erinra om dåvarande chefens för finansdepartementet uttalande till statsrådsprotokollet den 25 februari 1949 vid anmälan av frågan om översyn av gällande bestämmelser rörande folkbokföringsväsendet, att det icke kunde bestridas, att folkbokföringsreformen medfört en större ökning av arbetsbördan för de myndigheter, som handhade folkbokföringsväsendet, än man från början räknat med. Kostnaderna för folkbokföringsarbetet vore till följd härav betydande. Vid översynen borde därför helt allmänt eftersträvas att söka åvägabringa förenklingar i arbetet.

Såsom nyss berörts uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 29 juni 1951 åt statens organisationsnämnd att slutföra det av de folkbokföringssakkunniga påbörjade arbetet i vad avsåg organisatoriska frågor. Kungl. Maj:t har vidare genom beslut den 14 december samma år uppdragit åt organisationsnämnden att verkställa organisationsundersökningar vid länsstyrelserna. De båda uppdragen äga ett sådant inbördes samband att de organisatoriska frågor, som beröra folkbokföringen, icke kunna lösas förrän resultatet av organisationsundersökningarna vid länsstyrelserna föreligger och blivit föremål för bearbetning. När så kan bliva fallet är för närvarande omöjligt att bedöma. Med hänsyn härtill synes det vara motiverat att — trots önskvärd-

heten av att icke utbryta vissa detaljfrågor ur det stora sammanhanget — utan avvaktan på översynsarbetets slutförande genomföra vissa förenklingar.

De av utredningsmannen framlagda ändringsförslagen synas mig i stort sett vara ägnade att medföra en lättnad i arbetet för de myndigheter, som handha folkbokföringen. Då så är fallet har jag intet att erinra emot att utredningsmannens förslag lägges till grund för ändrad lagstiftning i ämnet.

Under remissbehandlingen av utredningsmannens förslag ha från olika myndigheter framförts krav på mera vittgående ändringar än de av utredningsmannen föreslagna. I den mån jag ansett mig icke kunna i detta sammanhang taga ställning till de sålunda framförda problemen synas desamma böra tagas i övervägande under den alltjämt pågående utredningen.

Utredningsmannen har föreslagit, att den mantalsskrivning av juridiska personer, som nu förekommer, skall slopas ävensom att vissa förenklingar i fråga om allmänhetens uppgiftsskyldighet i samband med mantalsskrivningen skola genomföras. Förslaget har i dessa delar i flertalet remissyttranden tillstyrkts i huvudsak eller lämnats utan erinran. Jag har dock funnit vissa detaljer böra bliva föremål för närmare överväganden, varför jag ansett mig icke böra i detta sammanhang taga ställning till nu ifrågavarande ändringar. Min avsikt är att, sedan utredningsmannens förslag blivit ytterligare bearbetat, föreslå proposition i ämnet till 1953 års riksdag. Till följd härav kommer jag i det följande icke att behandla de delar av utredningsmannens förslag, som beröra mantalsskrivningen av juridiska personer och allmänhetens uppgiftsskyldighet i samband med mantalsskrivningen. Vad beträffar förslaget i övrigt skall jag nu övergå till att redogöra för det närmare innehållet i detsamma. Jag kommer därvid först att behandla de frågor, som föranleda ändring i gällande bestämmelser i folkbokföringsförordningen. Därefter skall jag beröra frågan om anstånd med utfärdandet av medborgarkort och främlingskort samt med upprättandet av vissa förteckningar och register.

II. Födelsenummer.

Enligt 3 § folkbokföringsförordningen skall för envar i riket kyrkobokförd person finnas ett av länsbyrå eller riksbyrån fastställt födelsenummer, vilket är avsett att i förening med uppgift om födelsetid användas såsom identitetsbeteckning.

Utredningsmannen framhåller, att person i värnpliktsåldern, som ej vore här i riket kyrkobokförd, enligt inskrivningsförordningen ägde rätt att bliva inskriven såsom värnpliktig. Därest sådan person icke varit kyrkobokförd här efter den 1 januari 1947, hade han ej tilldelats födelsenummer. Enligt en av de folkbokföringssakkunniga den 8 maj 1951 avgiven promemoria angående folkbokföringsmyndigheternas medverkan dels vid inskrivning och redovisning av värnpliktiga dels ock vid registreringen av på sjömans-

hus inskrivna personer skulle emellertid födelsenumret ersätta det nu förekommande militära registreringsnumret beträffande sådana som i framtiden bleve inskrivna. Härav följde att möjlighet måste finnas att tilldela en här i riket icke kyrkobokförd person födelsenummer. Numret syntes lämpligen bära efter därom hos riksbyrån gjord framställning tilldelas den värnpliktige av nämnda myndighet. Den av utredningsmannen föreslagna bestämmelsen hade utformats så att, därest det i en framtid skulle befinnas lämpligt att även andra här icke kyrkobokförda personer än värnpliktiga skulle i denna ordning kunna tilldelas födelsenummer, någon ny ändring av stadgandet icke skulle behöva ske.

Någon erinran emot förslaget har icke anförts av någon remissinstans.

För egen del tillstyrker jag, att utredningsmannens förslag i nu förevarande hänseende genomföres.

III. Anmälningar till kyrkobokföringen m. m.

A. Anmälan om dödsfall.

Gällande bestämmelser. I 18 § folkbokföringsförordningen föreskrives att dödsfall skyndsamt skall anmälas hos pastor. Har dödsfallet inträffat inom stad, köping eller municipalsamhälle, där för allmänna hälso- och sjukvården anställd läkare är stationerad, eller inom annan tätbebyggd ort, där sådan läkare är stationerad och beträffande vilken ort medicinalstyrelsen förordnat om tillämpning av förevarande stadgande, skall enligt 19 § samma förordning, därest särskilda omständigheter icke göra det omöjligt, vid anmälan av dödsfallet företes intyg angående dödsorsaken (*dödsbevis*), utfärdat av legitimerad läkare. Sådant bevis bör såvitt möjligt företes jämväl om dödsfallet inträffat å annan ort. Om dödsbevis icke kan företes, skall vid anmälan av dödsfallet sannolik dödsorsak angivas.

Syftet med dödsbevisen är att de skola dels tjäna som underlag för införandet av dödsorsak i vederbörande församlings död- och begravningsbok och dels ligga till grund för den av statistiska centralbyrån upprättade statistiken över dödsorsaker. Föreskrifter angående insamlandet av uppgifter för sistnämnda ändamål ha lämnats i kungörelse den 16 december 1949 (nr 702) med vissa bestämmelser angående befolkningsstatistiken, vilken trätt i kraft den 1 januari 1950.

Enligt 4 § ifrågavarande kungörelse skall vederbörande länsbyrå före utgången av varje kalendermånad till statistiska centralbyrån överlämna under nästföregående kalendermånad från pastor till länsbyrå översända under rättelser angående dödsfall. Denna avisering skall ske å avtryckskort, hämtat i församlingsregistret, i enlighet med av riksbyrån för folkbokföringen i cirkulär nr 20 (juli 1948) och nr 27 (april 1950) lämnade föreskrifter. Dödsbevis, vilka till pastor inlämnats under en kalendermånad, skola

enligt 6 § nyssnämnda kungörelse av pastor före utgången av påföljande kalendermånad överlämnas till statistiska centralbyrån (särskilda bestämmelser gälla dock för Stockholm och Göteborg). Har i sådan underrättelse om dödsfall, som länsbyrå enligt 4 § skall översända till centralbyrån, anteckning skett om dödsorsak, vilken icke styrkts genom dödsbevis eller uppgift från polismyndighet, skall centralbyrån, i den mån så är erforderligt, översända underrättelsen till vederbörande tjänsteläkare för granskning. Tjänsteläkaren skall å underrättelsen göra anteckning om dödsorsaken, varvid dödsorsak, som anses tillförlitligen utrönt, utmärkes med B (bevisad) och sannolik dödsorsak angives med S. Underrättelsen skall av tjänsteläkaren återställas till centralbyrån inom en månad efter det densamma kommit honom tillhanda.

Framlagda ändringsförslag. I världshälsoorganisationens den 24 juli 1948 antagna reglemente nr 1 angående sjukdoms- och dödsorsaksnomenklaturer m. m. föreskrives bl. a. användandet av ett formulär till dödsbevis, som de anslutna länderna ha att följa så strikt som möjligt vid inhämtande av uppgifter om dödsorsakerna.

Statistiska centralbyrån och *medicinalstyrelsen* anförde i sitt den 20 maj 1949 till chefen för inrikesdepartementet avgivna gemensamma yttrande över nämnda reglemente, att vissa svårigheter att genomföra reglementets föreskrifter förelåge till följd av att 20 procent av dödsfallen på landsbygden inträffade under sådana omständigheter, att av läkare utfärdat dödsbevis för närvarande icke kunde krävas. Ämbetsverken ansåge emellertid, att tiden nu vore mogen att utsträcka dödsbevisens tillämpningsområde även till de delar av landet, där de nu icke vore obligatoriska.

Genom beslut den 10 juni 1949 har Kungl. Maj:t föreskrivit, med godtagande för Sveriges del av världshälsovårdsorganisationens ifrågavarande reglemente i övrigt, att mot detsamma skulle göras vissa reservationer rörande utformningen och tillämpningen av nomenklaturen i fråga. Härjämte skulle för organisationen tillkännagivas, att Sverige med hänsyn till landets stora utsträckning och det relativt ringa antalet läkare ville i avbidan på närmare undersökning hålla öppna spörsmålen, huruvida insamlandet av uppgifter om dödsorsaker inom rikets landsbygd kunde ske efter i reglementet angivna detaljerade nomenklatur samt huruvida dödsbevis kunde göras obligatoriska inom landets hela territorium. Genom samma beslut uppdrog Kungl. Maj:t tillika åt *medicinalstyrelsen* att i samråd med vederbörande läkarorganisationer och med beaktande särskilt av förhållandena i de glesbebyggda delarna av riket låta närmare utreda frågan, huruvida även för landsbygdens del övergång till en mera detaljerad nomenklatur och införande av obligatoriska dödsbevis kunde ske. Kungl. Maj:t uppdrog slutligen åt *medicinalstyrelsen* att i samråd med statistiska centralbyrån och statens sjukhusutredning av år 1943 utarbeta en svensk, reviderad upplaga av världshälsovårdsorganisationens nomenklatur samt de nya blanketter för bl. a. dödsbevis, som föranleddes av en övergång till nämnda nomenklatur.

Såsom ett led i det åt medicinalstyrelsen anförtrodda utredningsuppdraget underställde styrelsen genom skrivelse den 30 september 1949 förste provinsialläkarföreningen och svenska provinsialläkarföreningen frågan om införande av obligatoriska dödsbevis för provning. I skrivelsen framhölls, att möjligheten att övergå till en mera detaljerad dödsorsaksnomenklatur helt vore beroende på möjligheten att göra dödsbevis utfärdat av läkare obligatoriskt. Om så skedde, innebure detta att ytterligare cirka 9 000 utredningar om dödsorsak skulle behöva årligen verkställas. I skrivelsen anfördes vidare:

Arbetet härmed torde i allt väsentligt komma att åvila provinsialläkarna. Det blir emellertid olika betungande, allt efter den undersökning av den döde, som kräves. Bedömningen torde därför göras alternativt under förutsättning att likbesiktning kräves respektive icke kräves. I senare fallet skulle dödsbeviset grunda sig på uppgift från trovärdig person och läkarens bidrag närmast bestå i en bedömning av sannolikheten av de lämnade upplysningarna. Redan en sådan bedömning är emellertid av stort värde, särskilt vid användningen av det nya formuläret till dödsbevis. Såvitt möjligt skall nämligen hela det orsakssammanhang, som lett till döden, där anges.

Till ledning vid bedömningen av frågan bifogades även tvenne tabeller, den ena visande bl. a. antalet provinsialläkardistrikt inom de särskilda länen med visst antal dödsfall, som år 1946 registrerats av prästerskapet utan tillgång till dödsbevis (med »sannolik dödsorsak»), den andra visande, huru dessa fall fördelade sig på de särskilda provinsialläkardistrikten enligt indelningen den 1 juli 1949. Av tabellerna framginge, att det genomsnittliga antalet fall med »sannolik dödsorsak» vore 15 per provinsialläkardistrikt och år (ungefär ett dödsbevis per månad) och att de län, som starkast skulle komma att beröras av en övergång till obligatoriska dödsbevis, vore Gotlands, Blekinge och Skaraborgs. I dessa och flera andra län funnes ett eller flera distrikt med minst 50 fall per år (ungefär ett dödsbevis per vecka). Sammanlagda antalet dödsfall med »sannolik dödsorsak» uppgick enligt utredningen till 8 357.

Förste provinsialläkarföreningen uttalade i sitt svar till medicinalstyrelsen — efter att ha inhämtat yttrande från ett antal förste provinsialläkare — att det syntes vara ur flera synpunkter värdefullt och innebära ett stort socialmedicinskt framsteg, om dödsbevisen gjordes obligatoriska inom hela riket. På grund av tjänsteläkarnas stora arbetsbörda syntes man dock icke för närvarande böra fordra obligatorisk likbesiktning i och för utfärdande av dödsbevis för person, vilkens föregående sjukdom och död varit för läkaren okänd. Endast i sådant fall, då någon som helst uppfattning om orsaken till en människas död icke stode att erhålla, borde likbesiktning ske.

Svenska provinsialläkarföreningen framhöll, att det vore sannolikt att med den föreslagna reformen i någon mån skulle vinnas en ökad statistisk tillförlitlighet i fråga om dödsorsaker på landsbygden. Det syntes nämligen bliva lättare att utreda orsakerna till ett dödsfall i omedelbar anslutning till dettas inträffande än om det skulle ske långt senare. På vederbörande läkare borde ankomma att vid anmälan om dödsfallet fatta avgörande huruvida lik-

besiktning skulle ske eller ej. Under förutsättning bl. a. att hänsyn toges till de sålunda framförda synpunkterna, tillstyrkte föreningen förslaget.

Efter slutfört utredningsuppdrag har *medicinalstyrelsen* i underdånig skrivelse den 17 september 1951 föreslagit införande av obligatoriska dödsbevis även på landsbygden. Till undvikande av missförstånd framhåller styrelsen i berörda skrivelse, att utfärdandet av dödsbevis icke måste föregås av likbesiktning. Blanketten till dödsbevis, vilken av styrelsen fastställts den 23 februari 1951 att tillämpas från och med den 15 april samma år förutsatte, att dödsorsaksuppgiften kunde grunda sig även på uppgift av annan trovärdig person än läkare. Med anledning av vad i vissa yttranden anförts ville styrelsen även framhålla, att det saknades tillräcklig anledning för det allmänna att ikläda sig kostnader för läkarens resa för likbesiktning i andra fall än där så redan för närvarande skedde, d. v. s. för utredning om brott. En likbesiktning gäve för övrigt i och för sig föga upplysning om dödsorsaken, såvida det icke vore fråga om dödsfall till följd av yttre skador. Att dödsbevisen gjordes obligatoriska kunde sålunda sägas innebära, att dödsorsaken komme att utredas omedelbart sedan dödsfallet inträffat i stället för såsom nu ofta flera månader efteråt eller i samband med granskning av avtryckskorten från församlingsregistret. Att en dylik ordning komme att medföra åtskilliga fördelar låge i öppen dag.

Styrelsen anför vidare:

För närvarande gäller, att dödsbevis skall utfärdas av »legitimerad läkare». Därest härmed skulle avses att utesluta till läkarkonstens utövande behöriga men dock icke legitimerade läkare, vill *medicinalstyrelsen* framhålla, att ett sådant krav på den utfärdande läkaren varken kan anses sakligt påkallat eller möjligt att i praktiken upprätthålla. Ej heller har sådant krav gällt före 1947. Antalet behöriga men icke legitimerade läkare är stätt i oavbruten tillväxt och det är oundgängligt att i så många hänseenden som möjligt likställa dem med legitimerade läkare. *Medicinalstyrelsen* får därför föreslå, att »legitimerad läkare» ersättes med »läkare», varmed i andra författningar avses en var som är behörig att i Sverige utöva läkarkonsten.

Andra momentet första stycket stadgar skyldighet för läkare att kostnadsfritt utfärda dödsbevis. I princip samma skyldighet ehuru återgiven med andra ord finnes nu stadgad i § 59 mom. 3 allmänna läkarinstruktionen den 19 december 1930 (nr 442). Denna dubbling synes mindre tillfredsställande, särskilt som icke läkarinstruktionens stadgande exakt överensstämmer med folkbokföringsförordningens. Antingen bör läkarinstruktionen i förevarande hänseende endast innehålla en hänvisning till folkbokföringsförordningen eller också bör stadgandet i förordningen utgå och ordagrant överföras till läkarinstruktionen. *Medicinalstyrelsen* finner för sin del den sistnämnda lösningen vara att föredraga, då det är önskvärt att för läkarna underlätta läsningen av läkarinstruktionen.

Andra momentet sista stycket föreskriver, hur dödsbevis skall skrivas och och ifyllas. Nu gällande anvisningar ha fastställts samtidigt med formuläret till dödsbevis och återfinnas på blankettens baksida. Det synes styrelsen lämpligt, att alla anvisningar av hithörande slag kunna omarbetas vid behov utan att detta skall behöva föranleda någon ändring i folkbokföringsförordningen. I anslutning härtill föreslår *medicinalstyrelsen*, att ifrågavarande

stycke utgår och ersättes av föreskrift om att dödsbevis skall utfärdas enligt av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter. Att beviset skall avfattas i maskinskrift eller tydlig handskrift omfattas även härav (se dödsbevisets rubrik). Denna föreskrift gäller för övrigt alla av läkare utfärdade intyg och utlåtanden (se medicinalstyrelsens cirkulär den 3 december 1946 M. F. nr 208) och sålunda icke endast dödsbevis.

Utredningen. Utredningsmannen framhåller att ur statistisk synpunkt och med hänsyn till den medicinska forskningen införandet av obligatoriska dödsbevis även å de delar av landsbygden, där sådana bevis enligt nu gällande bestämmelser icke behöfde företes, uppenbarligen skulle innebära ett framsteg. Visserligen kunde förslaget komma att medföra en ökning av arbetsbördan för vissa läkare, men samtidigt skulle även en minskning i arbetsbördan följa därigenom att översändande av dödsfallsavier från statistiska centralbyrån till vederbörande tjänsteläkare icke syntes bliva behöfelig i samma utsträckning som för närvarande.

En fråga, som icke syntes ha tagits i beaktande i samband med uppgörandet av medicinalstyrelsens förslag men som i detta sammanhang icke borde lämnas å sido, vore huruvida införandet av obligatoriska dödsbevis komme att förorsaka allmänheten extra besvär och kostnader. Att så bleve fallet syntes icke kunna undvikas. För närvarande kunde anmälan om dödsfall ske hos pastor utan att dödsbevis därvid företeddes. De efterlevande behöfde i sådana fall ej ha besvär med att vända sig till någon läkare för att få bevis om dödsfallet och de ådroge sig inga utgifter för läkares besök eller för anskaffande av dödsbevis. Efter ett eventuellt genomförande av förslaget komme i vissa fall pastor att få upplysa vederbörande om att dödsbevis skulle anskaffas. Förslaget utginge visserligen från att uppgift om dödsorsaken skulle kunna lämnas av »annan trovärdig person än läkare», men de efterlevande måste då vända sig till en sådan person, vilken i sin tur skulle söka kontakt med vederbörande tjänsteläkare i och för lämnandet av de erforderliga uppgifterna.

I promemorian framhålles dock att, enär allmänheten numera i allt större utsträckning torde tillkalla läkare i samband med sjukdom och dödsfall, olägenheterna för allmänhetens del av införande av obligatoriska dödsbevis bleve obetydliga. Emellertid betonas angelägenheten av att allmänheten icke komme att åsamkas oskäligen kostnader för anskaffande av dödsbevis. Det borde enligt utredningsmannens mening ankomma på medicinalstyrelsen att utfärda erforderliga föreskrifter om när likbesiktning skulle få förekomma samt angående storleken av de ersättningar vederbörande tjänsteläkare skulle äga betinga sig i olika fall.

Även om införandet av obligatoriska dödsbevis kunde tänkas komma att medföra ökade krav på tillmötesgående från prästerskapets sida, bl. a. därigenom att dessa komme att uppträda såsom trovärdiga uppgiftslämnare, anser utredningsmannen den eventuella nackdelen härav väl uppvägas av fördelen för pastor att vid införandet i kyrkoböckerna av dödsorsak kunna grunda uppgiften härom å innehållet i ett dödsbevis. Under hand hade från

ett flertal präster inhämtats att förekomsten av obligatoriska dödsbevis väsentligt skulle underlätta deras arbete och att införandet av desamma skulle hälsas med största tillfredsställelse.

Enligt utredningsmannens mening borde även vid ställningstagandet till denna fråga beaktas att förslagets genomförande skulle innebära en betydelsefull rationalisering ur statistiska centralbyråns synpunkt i det att över-sändandet av dödsfallsavvier från centralbyrån till vederbörande tjänsteläkare komme att bli i det närmaste överflödigt.

Utredningsmannen föreslår sålunda införandet av en för hela riket gällande bestämmelse att, därest särskilda omständigheter icke göra det omöjligt, vid anmälan om dödsfall skall företes dödsbevis. Endast för det fall att dödsbevis icke kan företes skall sannolik dödsorsak uppgivas.

Mot de av medicinalstyrelsen i övrigt framlagda förslagen finner utredningsmannen icke anledning till erinran.

Utredningsmannen framhåller vikten av att dödsfallsanmälan, framförallt då den avlidne åtnjutit folkpension, icke blir fördröjd därför att vederbörande först skall anskaffa dödsbevis. Ut statsfinansiell synpunkt vore det nämligen ytterst angeläget att pastor snarast möjligt efter ett inträffat dödsfall finge meddelande härom för att han i sin tur ofördröjligen skall kunna underrätta länsbyrån och sistnämnda myndighet pensionsstyrelsen. I praktiken ginge det ej att upprätthålla kravet på att dödsfall skyndsamt skall anmälas hos pastor och att dödsbevis därvid skall företes. Enär det alltså vore önskvärt att anpassa föreskrifterna efter det praktiska livets krav föreslås i promemorian införande av en bestämmelse, av vilken skall framgå att dödsbevis må kunna företes även efter det dödsfallsanmälan gjorts. Utredningsmannen erinrar vidare om att författningen för närvarande icke innehölle något stadgande om hur pastor skall förfara, därest en person underlåte att förete dödsbevis. Ehuru denna fråga syntes vara av ytterst ringa betydelse borde dock föreskrivas, att pastor först skall påminna vederbörande om hans skyldighet samt att han därefter, om påminnelsen icke haft åsyftad verkan, skall anmana honom i enlighet med bestämmelserna i 63 § folkbokföringsförordningen.

Yttranden. Förslaget om införande av obligatoriska dödsbevis tillstyrkes i princip eller lämnas utan erinran av kammarrätten, statistiska centralbyrån, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Blekinge, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro och Västernorrlands län, ävensom av domkapitlen i Skara, Lund och Stockholm.

Statistiska centralbyrån yttrar, att förslagets genomförande syntes komma att medföra betydande fördelar ur statistisk synpunkt. Det årliga antalet dödsfall, vid vilka dödsorsaken icke kunnat antecknas såsom bevislig, hölle sig för närvarande mellan 7 000 och 8 000, medan det totala antalet dödsfall uppginge till mellan 70 000 och 75 000 per år. Siffrorna syntes berättiga till antagandet, att dödsorsak i åtskilliga fall styrkts med dödsbevis,

ehuru detta icke varit obligatoriskt. Å andra sidan syntes kunna förmodas, att dödsbevis från läkare, som vårdat den avlidne, skulle ha kunnat erhållas i ytterligare ett antal fall, om bestämmelserna föränlett därtill. Med hänsyn härtill och till synpunkter, som utredningsmannen framhållit, syntes icke behöva befaras, att landsbygdens befolkning komme att bli alltför betungad genom den föreslagna förändringen. Liknande uttalanden göras av *länsstyrelserna i Blekinge och Västernorrlands län* samt av *domkapitlet i Stockholm*.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför, att fördelarna av införandet av obligatoriska dödsbevis givetvis komme att motverkas av de olägenheter och kostnader, som åtgärden komme att medföra för allmänheten. Dessa kunde dock icke tänkas bli av sådan storleksordning att de borde hindra förslaget genomförande.

Kyrkobokföringsinspektören i Lunds stifts södra inspektionsområde yttrar, att förslaget om införande av obligatoriska dödsbevis måste hälsas med tillfredsställelse. Fördelarna för alla berörda myndigheter av säkrast möjliga kännedom om dödsorsak vore uppenbara och syntes ej ytterligare behöva framhävas. Redan nu avlämnades — utan att skyldighet härför föreläge — inom inspektionsområdets landsbygdsförsamlingar dödsbevis i stor utsträckning, varför ett stadgande om obligatoriska dödsbevis i enlighet med den utformning, bestämmelserna härom givits i författningsförslaget ej syntes komma att medföra några olägenheter från allmänhetens synpunkt. Liknande uttalande göres av *kyrkobokföringsinspektören i Lunds stifts östra inspektionsområde*.

En viss tveksamhet om lämpligheten av förslaget genomförande har kommit till uttryck i de yttranden, som avgivits av bl. a. *länsstyrelserna i Skaraborgs och Kopparbergs län*. Sistnämnda länsstyrelse framhåller, att den föreslagna utvidgningen av skyldigheten att förete dödsbevis uppenbarligen vore föranledd av Sveriges deltagande i världshälsoorganisationen och därmed sammanhängande behov av att samordna den svenska dödsfallsstatistiken med dödsfallsstatistiken för övriga till organisationen anslutna stater men syntes icke motiverad av mera påtagliga olägenheter av hittills tillämpligt system. Länsstyrelsen ifrågasätter om det huvudsakligen för åstadkommande av bättre katalogisering av dödsorsakerna kunde anses föreligga tillräckliga skäl att pålägga landsbygdens befolkning ökade utgifter i förhållande till vad som nu gällde.

Länsstyrelsen i Norrbottens län uttalar, att ett genomförande av förslaget oundvikligen måste medföra olägenheter för en del av länets befolkning, framför allt för lappbefolkningen och för dem, som äro bosatta på avsevärt avstånd från ort med läkare och som kanske lång tid av året på grund av naturhinder äro isolerade. Att tillkalla läkare i samband med sjukdom och dödsfall ställde sig många gånger svårt för dessa personer.

Kyrkobokföringsinspektören i Lunds stifts norra inspektionsområde framhåller, att den föreslagna bestämmelsen syntes komma att förorsaka allmänheten extra besvär och kostnader. Det vore troligt och naturligt, att

missnöjet häröver från allmänhetens sida närmast komme att rikta sig mot pastor. Å andra sidan komme införandet av obligatoriska dödsbevis också i de rena landsförsamlingarna att medföra en större säkerhet för att den egentliga dödsorsaken bleve fastställd.

De yttranden, som avgivits av *domkapitlet i Linköping* samt av *Allmänna svenska prästföreningens centralstyrelse* gå närmast i avstyrkande riktning.

I åtskilliga yttranden har berörts frågan om de kostnader, som införandet av obligatoriska dödsbevis kan komma att förorsaka allmänheten. *Statistiska centralbyrån* anför, att den utredning angående dödsorsaker, som provinssiäläkarna hittills haft att göra i tjänsten efter framställningar från centralbyrån, i stället komme att utföras med rätt till arvode för dödsbevis.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anser, att förslagets genomförande med nödvändighet skulle komma att för landsbygsbefolkningen i många fall medföra betydande utgifter, om föreskrifterna angående obligatoriska dödsbevis komme att tillämpas så, att vederbörande läkare icke ansåge det för utfärdande av bevis vara tillfyllest med de uppgifter han erhöle per telefon eller i brev utan krävde personlig inställelse av den som lämnade uppgift om dödsfallet för att läkaren av denne skulle kunna inhämta mera ingående upplysningar rörande omständigheterna vid dödsfallet. Behovet av att så snart som möjligt efter dödsfall vinna utredning om dödsorsaken kunde länsstyrelsen vitsorda. Länsstyrelsen ville emellertid ifrågasätta om icke nöjaktig utredning kunde erhållas om man i huvudsak bibehölle nuvarande ordning men medgäve rätt för pastor att — om han för angivande av den sannolika dödsorsaken så funne erforderligt — sedan han från anmälaren inhämtat uppgifter om den avlidnes sista levnad och omständigheterna vid hans död, underställde vederbörande läkare dessa uppgifter. Pastor skulle sålunda i dylika fall i samråd med läkaren ange den troliga dödsorsaken. Sådant samråd med pastor och vederbörande läkare syntes i de flesta fall kunna ske per telefon. Skulle det föreliggande förslaget om obligatoriska dödsbevis genomföras, syntes det med hänsyn till kostnaderna för likbesiktning i de fall, då sådan besiktning erfordrades för utfärdande av dödsbevis, vara nödvändigt att såsom en motsvarighet till gällande bestämmelser om statsbidrag till mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader utfärda bestämmelser även angående statsbidrag till kostnader för likbesiktning. Fastställande av den ersättning läkare skulle äga betinga sig för likbesiktning borde ankomma på Kungl. Maj:t och icke på medicinalstyrelsen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län uttalar en viss tveksamhet angående lämpligheten av förslagets genomförande med hänsyn till att en obligatorisk skyldighet att förete dödsbevis kunde föranleda dröjsmål med anmälan om dödsfall. I några yttranden har särskilt framhållits vikten av att dödsfallsanmälan icke fördröjes därigenom att dödsbevis först skall anskaffas. *Kyrkobokföringsinspektören i Stockholms stift* framhåller, att det inträffat

att läkares dröjsmål med att insända dödsbevis vållat den avlidnes närmaste anhöriga besvär vid fastställande av tid för jordfästning eller begravning. Enär av utredningsmannens förslag framginge att vitesföreläggande skulle kunna komma till användning för att framtvinga avlämnande av dödsbevis, borde pastor ha rätt att inom viss tid erhålla sådant. I dessa synpunkter instämmer *domkapitlet i Stockholm. Kyrkoherden i Kungsholms pastorat i Stockholm B. Ramsten* framhåller, att det vad sjukhusen be- träffade vore av största vikt att vederbörande läkare utfärdade dödsbevis omedelbart eller snarast möjligt efter dödsfallet.

Beträffande frågan huruvida tvångsmedel i form av vitesföreläggande borde komma till användning, då anmaning att förete dödsbevis icke efterkommes ställer sig *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* tveksam. Någon olägenhet av att vitesföreläggande hittills icke kunnat tillgripas hade icke försports och frågan vore ju av ytterst ringa betydelse. *Kyrkobokföringsinspektören i Skara stifts första inspektionsområde* anför, att om dödsbeviset icke inom viss tid, förslagsvis 10 dagar, bleve inlämnat till pastor, borde pastor påminna vederbörande om hans skyldighet. Då intet vitalt intresse bleve tillbakasatt, därest dödsbevis i något enstaka fall icke komme att företes, syntes det innebära större våld än nöden krävde att tillgripa vitesföreläggande.

Utredningsmannens förslag att ur 19 § folkbokföringsförordningen utmönstra de i 2 mom. införda föreskrifterna om skyldighet för läkare att utfärda dödsbevis och om hur sådant bevis skall skrivas avstyrkes av *kammar-rätten* under motivering att bestämmelserna närmast vore avsedda att tjäna till ledning för vederbörande kyrkobokföringsmyndigheter.

Departementschefen. Frågan om införande av obligatoriska dödsbevis även å rikets landsbygd har blivit aktuell i anledning av Sveriges anslutning till världshälsoorganisationen och i samband därmed uppkommande behov av att samordna den svenska dödsfallsstatistiken med dödsfallsstatistiken för övriga till organisationen anslutna stater. Av utredningen framgår, att dödsbevis redan nu i stor utsträckning avlämnas även i de delar av rikets landsbygd, där de icke äro obligatoriska. Endast en mindre del av dödsfallen inträffa under sådana omständigheter att av läkare utfärdat dödsbevis icke rimligen kan krävas. Några betänkligheter synas sålunda icke kunna resas emot att dödsbevis bliva obligatoriska inom de delar av landsbygden, där de för närvarande regelmässigt förekomma. Med hänsyn härtill och då det ur kyrkobokföringssynpunkt är betydelsefullt att dödsbevis i största möjliga utsträckning avlämnas, har jag intet att erinra emot att som regel skall gälla att av läkare utfärdat dödsbevis skall avlämnas till pastor.

I några remissyttranden ha anförts betänkligheter mot förslaget av bl. a. den anledningen att dess genomförande skulle komma att förorsaka extra besvär och kostnader framför allt för personer, vilka äro bosatta i mera avlägset belägna trakter av landet. Det synes icke böra komma ifråga att ålägga

sådana personer en ovillkorlig skyldighet att avlämna dödsbevis. Ej heller finnes det enligt min mening tillräckliga skäl att ålägga landsbygdens befolkning någon skyldighet att avlämna dödsbevis i de fall, då läkare icke anlåtats i samband med dödsfallet. För landsbygdens del torde således böra gälla, att avlämnande av dödsbevis skall vara obligatoriskt endast därest läkare vårdat den avlidne under hans sista sjukdom eller biträtt vid förlösning, varunder modern eller barnet avlidit, eller efter dödsfallet besiktigt den avlidnes kropp. Enär det även i fortsättningen skall åläggas sådan läkare att kostnadsfritt utfärda dödsbevis, kommer genomförandet av en dylik ordning icke att förorsaka allmänheten några extra kostnader.

Statistiska centralbyrån har i sitt yttrande erinrat om att det enligt sjukhusstadgan åligger syssloman vid lasarett att till pastorsämbetet i orten översända dödsbevis avseende å lasarettet avlidne person. Likaså föreligger skyldighet för vederbörande tjänsteman att till pastor översända dödsbevis avseende person, som avlidit å annan likartad sjukvårdsinrättning eller å sinnessjukhus. I 19 § folkbokföringsförordningen finnes emellertid icke något stadgande som undantager efterlevande till den, som avlidit å sådan inrättning, från skyldighet att avlämna dödsbevis. Vidare åligger det i vissa fall polismyndighet att enligt 8 § kungörelsen den 16 december 1949 (nr 702) med vissa bestämmelser angående befolkningsstatistiken till pastor översända dödsbevis. För de nu nämnda fallen bör en undantagsbestämelse införas av innehåll att skyldighet att avlämna dödsbevis icke skall föreligga för efterlevande.

Utredningsmannens erinran om vikten av att utfärdande av dödsbevis icke får föranleda dröjsmål med anmälan om dödsfall vill jag för min del ytterligare understryka.

I anslutning till vad i ett yttrande anförts om att viss tid borde stipuleras, inom vilken dödsbevis skall ha utfärdats, får jag erinra om att det enligt 59 § 3:o allmänna läkarinstruktionen åligger läkare att, när någon avlidit, vilken läkaren vårdat närmast före dödsfallet, »ofördröjligen» och kostnadsfritt utfärda dödsbevis. Att stadga viss tid, inom vilken dödsbevis skall ha utfärdats torde, bl. a. med hänsyn till förekommande obduktioner, icke vara möjligt. Vad sjukhusen beträffa finnes, såsom jag tidigare berört, särskilda föreskrifter om skyldighet för syssloman eller annan tillhörande sjukhusets personal att tillställa pastor dödsbevis.

För närvarande finnes icke reglerat hur pastor skall förfara, därest en person, som är skyldig avlämna dödsbevis, underlåter att göra detta. Utredningsmannen föreslår — under framhållande att frågan dock syntes äga ytterst ringa betydelse — att pastor skall beredas möjlighet att, sedan påminnelse skett, i sådana fall tillgripa tvångsmedel. Med hänsyn till att föreskrifterna om obligatoriska dödsbevis enligt det av mig förordade förslaget erhållit en mindre tvingande karaktär än enligt utredningsmannens förslag, finner jag mig icke böra biträda vad utredningsmannen i detta avseende före-

slagit. Genom den av mig föreslagna formuleringen av 19 § 1 mom. första stycket torde bliva klarlagt, att dödsbevis icke nödvändigtvis måste avlämnas vid just det tillfälle, då anmälan om dödsfall sker.

I övrigt har föreslagits att det för närvarande i 19 § förekommande uttrycket »legitimerad läkare» skall ersättas av »läkare». Häremot har jag insett att erinra.

Förslaget om att från folkbokföringsförordningen till allmänna läkarinstruktionen överföra i förordningen förekommande stadganden om skyldighet för läkare att i visst fall kostnadsfritt utfärda dödsbevis biträder jag. Likaså biträder jag förslaget att ur förordningen utbryta stadgandet om hur dödsbevis skall skrivas och ifyllas.

B. Anmälan om flyttning.

Gällande bestämmelser. Flyttning skall i princip anmälas ofördröjligen och senast inom fjorton dagar efter det flyttningen skett. I 27 § folkbokföringsförordningen ha meddelats vissa föreskrifter hur pastor skall förfara, då han funnit anledning till antagande att en person flyttat till eller inom församlingen men flyttningsanmälan ej avlämnats. Pastor skall i sådant fall förelägga vederbörande att inom viss tid inställa sig för pastor och lämna de upplysningar, som erfordras för bedömning av huruvida ändring skall ske i hans kyrkobokföring, vid äventyr att han eljest varder utan sitt vidare hörande kyrkobokförd, där han vistas. Om flyttning skett allenast inom församlingen och pastor vunnit kännedom därom vid förskrivning eller mantalsskrivning, må dock, om för den flyttande avlämnats föreskriven mantalssuppgift varav flyttningen framgår, pastor underlåta att meddela föreläggande som nu sagts, där pastor finner erforderliga upplysningar kunna med nödig tillförlitlighet inhämtas av mantalssuppgiften och av de vid förrättningen närvarande. Föreläggande, som här avses, skall meddelas skriftligen och tillställas vederbörande i rekommenderat brev.

Utredningen. Utredningsmannen framhåller, att de ifrågavarande bestämmelserna äro tillkomna för att för pastor underlätta den bokföringsmässiga flyttningen av personer, vilka försummat att anmäla sin flyttning. För att folkbokföringsmyndigheterna skola äga möjlighet att snabbt och effektivt fullgöra sina åligganden — framför allt under tiden för mantalsskrivningsarbetets bedrivande — vore det ett oeftergivligt krav att arbetet kunde ske under så smidiga former som möjligt. De nuvarande bestämmelserna hade i praktiken visat sig i vissa hänseenden giva upphov till en försening av mantalsskrivningsarbetet — föranledd av den skriftväxling som i stor utsträckning måste förekomma mellan myndigheter och allmänhet. Vissa tvångsmedel måste finnas för att förmå försumliga personer och i all synnerhet tredskande sådana att fullgöra sin anmälningskyldighet. Föreläggande för vederbörande att inom viss tid inställa sig för pastor i och för lämnande av erforderliga upplysningar vore ett tvångsmedel, som hitintills ut-

nyttjats och som även i framtiden borde komma till användning. Den nuvarande bestämmelsen om att vederbörande, »vid äventyr att han eljest varder utan sitt vidare hörande kyrkobokförd, där han vistas», skulle inställa sig för pastor, vore emellertid snarare till förfång för arbetet än motsatsen. Av ganska naturliga skäl ansåge nämligen den person, som finge ett föreläggande av vilket framginge att han, om han ej brydde sig om att efterkomma det samma, ändock kunde få sin kyrkobokföring ordnad, att han trots ordalagen i föreläggandet icke behöfde inställa sig för pastor. Ifrågavarande äventyr framstode såsom än mer obefogat, enär det såsom regel icke vore möjligt för pastor att — annat än efter ytterligare utredning — kyrkobokföra en person, om vilken man hade blott knapphändiga uppgifter.

Utredningsmannen föreslår, för att råda bot på ifrågavarande olägenheter, dels att bestämmelsen om äventyret skall slopas dels ock att pastor, då han finner anledning till antagande att en person flyttat till eller inom församlingen, därest flyttning ej anmälts, ofördröjligen i den ordning 63 § folkbokföringsförrordningen stadgar skall anmana vederbörande att inom viss tid inställa sig för pastor och lämna de upplysningar, som erfordras för att bedöma huruvida ändring skall ske i kyrkobokföringen. Hörsammas icke anmaningen skall pastor äga rätt att, därest han ändock kan inhämta för kyrkobokföringen erforderliga uppgifter, utan vidare hörande av den försumlige kyrkobokföra honom där han vistas.

Hänvisningen till 63 § innebär att anmaning skall tillställas vederbörande i rekommenderat brev. Bliir sådan anmaning icke hörsammad må för skyldighetens utkrävande biträde anlitas av länsstyrelsen, som äger förelägga lämpligt vite. Därest särskilda omständigheter föreligga, kan pastor i stället för att översända anmaningen i brev anlita polismyndighet för delgivningen. Polisman, som delgiver anmaning, har rätt att av den försumlige få ersättning med fem kronor för varje förrättning.

I motiven till den föreslagna ändringen anför utredningsmannen:

Det ur såväl folkbokföringsmyndigheternas som allmänhetens synpunkt enklaste och mest ändamålsenliga tillvägagångssättet i fall som här avses torde vara följande. Pastor översänder i rekommenderat brev till vederbörande person en anmaning att inom viss tid inställa sig för pastor för lämnande av för kyrkobokföringen erforderliga upplysningar. Av anmaningen bör framgå att personen, därest han innehar flyttningsbetyg, skall medföra detta. Hörsammas icke anmaningen bör pastor, omedelbart efter det tidsfristen gått till ända, utfärda ny anmaning, vilken bör delgivas genom polismanns försorg. Om detta förhållande samt om att polismanen äger uppbära 5 kr. i gottgörelse för delgivningen bör klar upplysning lämnas i den först utsända anmaningen. Då polisman delgiver anmaning bör han även medföra en blankett, å vilken skall ifyllas alla de uppgifter som kunna vara erforderliga för vederbörandes kyrkobokföring så att icke densamma fördröjes ytterligare, därest vederbörande även i fortsättningen skulle underlåta att hörsamma anmaningen.

Pastor bör sålunda även i fortsättningen äga möjlighet att, därest han har härför erforderliga uppgifter, kyrkobokföra en person utan hans vidare hörande. Meddelande om sålunda företagen kyrkobokföring bör givetvis alltid tillställas vederbörande.

Utredningsmannen erinrar om den stora praktiska betydelsen av stadgandet att pastor i visst fall, nämligen då flyttning skett allenast inom församlingen, med ledning av avgiven mantalsuppgift finge ändra en persons kyrkobokföring. Begränsningen till flyttningar inom en och samma församling hade sin förklaring däri att vid sådan flyttning flyttningsbetyg ej behövde avlämnas — alla erforderliga uppgifter funnes redan inom församlingen.

Utredningsmannen föreslår, att stadgandets tillämpningsområde skall utsträckas till att gälla även de fall, då två eller flera församlingar tillhöra samma kommun, på landet eller i stad. En sådan utvidgning skulle, framhåller utredningsmannen, uppenbarligen medföra en avsevärd lättnad för folkbokföringsmyndigheterna bl. a. därigenom att antalet anmaningar att anmäla flyttning komme att nedbringas; i stället för att utfärda anmaning och bevaka att denna bleve hörsammad borde det såsom regel vara tillräckligt att pastor rekvirerade personakt från utflyttningsförsamlingen. De under mantalsskrivningstiderna å pastorsexpeditionerna förekommande köerna av personer, vilka anmäla flyttning, skulle även minska därest ett sådant förfarande komme att tillämpas. Oaktat alla påpekanden om att flyttning skall anmälas inom fjorton dagar samt att anmälningsskyldigheten icke är fullgjord genom avlämnandet av mantalsuppgift, syntes det vara en vitt spridd missuppfattning att, om mantalsuppgift lämnats, någon särskild flyttningsanmälan icke behövde göras. Genom en utvidgning av den nuvarande bestämmelsens tillämpningsområde skulle uppenbarligen ett irritationsmoment försvinna.

Yttranden. Utredningsmannens förslag, såvitt detsamma avser tillskapandet av ökade möjligheter för pastor att tillgripa tvångsmedel gentemot församliga personer har föranlett vissa erinringar från *statistiska centralbyrån*. Övriga remissinstanser, som berört detta spørsmål, ha i huvudsak tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Länsstyrelsen i Blekinge län uttalar, att bestämmelsen om att pastor skall förelägga en person att inom viss tid inställa sig hos honom »vid äventyr att han eljest varder utan sitt vidare hörande kyrkobokförd där han vistas» otvivelaktigt i vissa fall vållat folkbokföringsmyndigheterna olägenheter. Liknande uttalande göres av *länsstyrelsen i Västernorrlands län*.

Länsstyrelsen i Malmöhus län ifrågasätter om tillräckliga skäl föreligga att förutsätta personlig inställelse vid anmaning enligt 27 § folkbokföringsförordningen. Enligt 15 § samma förordning kunde även skriftlig anmälan godtagas. Det måste anses otidsenligt, att en person, som kanske av rent förbiseende glömt anmäla flyttning, förväntades skola taga arbetstid i anspråk eller åsamkas reseutgifter för en flyttningsanmälan. Därtill komme, att pastorsexpeditionerna som regel blott vore öppna viss tid på dagen eller viss tid någon dag i veckan. Anmaning enligt 27 § borde därför i första hand ske genom översändande av ett mindre formulär, å vilket vederbörande kunde ifylla nödiga uppgifter, och med en anmodan att insända flyttningsbetyg om

sådant finnes. Värgrade vederbörande att efterkomma en sådan anmaning, kunde nästa anmaning delgivas genom polisman, såsom utredningsmannen föreslagit. Polismannens uppdrag borde i dylikt fall lämpligen även omfatta ett försök att få blanketten undertecknad vid delgivningstillfället, varefter densamma skulle biläggas delgivningsbeviset. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anser sig å andra sidan icke kunna tillstyrka förslaget om att polismyndigheten, vilken redan nu vore hårt belastad med arbete, skall anlitas för delgivning av anmaningar av detta slag. Länsstyrelsen föreslår i stället att vederbörande mot visst, kraftigt tilltaget vite skall föreläggas att verkställa sin flyttningsanmälan.

Statistiska centralbyrån framhåller, att om anmaning skall ersätta det nuvarande föreläggandet syntes förutsättningarna för att åtgärden skall få vidtagas böra anknytas till verkligen konstaterad försummelse av anmälningsplikt. Anmaningen vore ett tvångsmedel, för vilket lydnad borde krävas, och det syntes därför icke lämpligt att till en anmaning ansluta en verkan, som innebure att kyrkobokföringen kunde ordnas ex officio, om den anmanade icke fullgjorde sin skyldighet. Anmaningsförfarande enligt 63 § borde sålunda komma i fråga blott då pastor verkligen har vetskap om att en person flyttat till eller inom församlingen.

I sådana fall, där pastor blott har anledning antaga att en person flyttat till eller inom församlingen, syntes pastor böra i rekommenderat brev förelägga vederbörande att inom viss tid inställa sig för pastor och meddela erforderliga upplysningar. Hörsammades icke föreläggandet skulle pastor antingen utan vederbörandes vidare hörande äga kyrkobokföra honom eller, om så erfordrades, låta genom polisen delgiva honom anmaning att fullgöra sin anmälningskyldighet. Sådant föreläggande skulle enligt centralbyråns mening innehålla upplysning vilken av dessa båda åtgärder pastor kunde ha för avsikt att vidtaga därest föreläggandet icke bleve hörsammat.

Förslaget om att pastor skall äga möjlighet att med ledning av avgiven mantalsuppgift ändra en persons kyrkobokföring tillstyrkes eller lämnas utan erinran i flertalet yttranden.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför att den föreslagna utvidgningen av stadgandet måste komma att innebära en avsevärd lättnad för allmänheten utan att därmed försvåra pastors arbete.

Kronokamreraren i Malmö framhåller, att ett genomförande av förslaget syntes kunna medverka till en effektivare och snabbare förskrivning och mantalsskrivning samt vidare åstadkomma bättre överensstämmelse mellan kyrkobokföring och mantalsskrivning. För en stad av Malmös storlek vore de föreslagna ändringarna särskilt värdefulla med hänsyn till att inom staden finnes icke mindre än elva olika församlingar. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* anser det önskvärt, att mantalsuppgiften skall kunna ersätta flyttningsanmälan även inom vidare gränser än blott kommunen och ifrågasätter med hänsyn härtill om icke avgiven mantalsuppgift borde kunna tjäna som flyttningsanmälan även vid flyttning mellan kommuner inom samma län.

Domkapitlet i Linköping anser förslaget genomförande komma att medföra en välbehövlig förenkling.

En viss tveksamhet angående lämpligheten av att nu genomföra förslaget kommer till synes i yttranden från *statistiska centralbyrån* och *länsstyrelsen i Södermanlands län*. Länsstyrelsen anför:

Även om fortfarande i princip skulle föreligga skyldighet att anmäla flyttning, kunde risk föreligga, att genom den föreslagna ändringen av 27 § i folkbokföringsförordningen känslan av denna skyldighet skulle avtrubbas och allmänheten i allt större utsträckning bibringas en uppfattning, att anmälan om flyttning över huvud taget icke är nödvändig och att ändring av kyrkobokföring av pastor ordnas i samband med mantalsskrivningen. En dylik utveckling skulle för länsbyråerna kunna medföra en sådan arbetsanhopning till tiden för förskrivningarna, att arbetet därstädes kunde helt äventyras. Stora ansträngningar hava gjorts för att så mycket som möjligt över hela året fördela arbetet med aktualiseringen av personplåtarna, och resultat av dessa ansträngningar har icke uteblivit. Utan att vilja förringa värdet av den förenkling av anmälningsförfarandet, som förslaget otvivelaktigt innebär, vill dock länsstyrelsen på angivna skäl ifrågasätta lämpligheten av den föreslagna eftergiften i anmälningskyldigheten.

Förslaget avstyrkes under samma motivering, som den av länsstyrelsen i Södermanlands län anförda, av bl. a. *länsstyrelsen i Blekinge län* och *förste mantalssassistenten vid uppbördsverket i Göteborg*. Den sistnämnde anför, att den allmänt spridda missuppfattningen att flyttningsanmälan vore fullgjord genom avlämnande av mantalsuppgift bl. a. föranledde att antalet anmånningar under mantalsskrivningstiden bleve stort och att mantalsskrivningsarbetet fördröjdes. I Göteborg tillämpades under mantalsskrivningstiden redan nu att, om av mantalsuppgiften framginge den tidigare bostaden och denna varit belägen inom staden, personalen på uppbördsverket anmälde flyttning för vederbörande, såvida ej flyttningen tidigare blivit anmäld. Detta hade föranlett en icke önskvärd koncentration av flyttningsåtgärderna inom kontoret under mantalsskrivningstiden. I yttrandet anföres vidare:

Under år 1951 flyttade inom Göteborgs stad cirka 34 000 personer (23 693 flyttningsblanketter). Av hela antalet flyttningar verkställdes 40 % under årets tre sista månader. Av de under november månad till tekniska avdelningen inkommande flyttningsblanketterna (inom staden) 4 384 st., avsågo 3 693 st. tid före 2/11 1951. Av de under december månad inkomna 1 469 blanketterna avsågo 408 st. tiden före 2/11 1951.

Under år 1949 belöpte på fjärde kvartalet 32,2 % av hela årets flyttningar och under år 1950 32,3 %.

Detta visar en tendens till ökning av flyttningsanmälningarna under årets fjärde kvartal.

Teoretiskt skulle man kunna tänka sig att samtliga årets flyttningsanmälningar så småningom komme att ske under årets fjärde kvartal.

Avslutningsvis framhålles, att enda botemedlet vore att genom effektivare åtgärder förmå allmänheten att i rätt tid anmäla sin flyttning.

Frågan huruvida icke skärpta straffbestämmelser borde införas för försummelse att fullgöra anmälan om flyttning har tagits upp av *domkapitlet*

i Linköping och av föreningen Sveriges kronokamrerare. Dessa remissinstanser anse det erforderligt att man — för vinnande av ett effektivare fullgörande av anmälningsskyldigheten — inför en bestämmelse, att den, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att i föreskriven ordning fullgöra sin anmälningsskyldighet eller som lämnar oriktiga uppgifter, skall drabbas av straffansvar.

Departementschefen. Såsom utredningsmannen i promemorian frambållit äro de framlagda ändringsförslagen tillkomna i syfte att i avvaktan på slutförandet av översynen av utredningsarbetet undanröja vissa mera påtagliga brister. För att icke riskera att föregripa resultatet av denna översyn har jag ansett mig böra i detta sammanhang inskränka mig till att behandla endast de förslag som väckts av utredningsmannen beträffande bestämmelserna om flyttningsanmälan. De vidare syftande ändringsförslag, som framkommit vid remissbehandlingen, torde få närmare prövas i samband med översynen.

Vad först beträffar frågan om tillskapandet av möjlighet för pastor att tillgripa tvångsmedel gentemot personer, som underlåta att fullgöra sin anmälningsskyldighet, anser jag i likhet med statistiska centralbyrån, att anmaningsförfarande enligt 63 § bör tillgripas allenast då konstaterad försummelse föreligger. Har pastor vetskap om att en person flyttat till eller inom församlingen torde i allmänhet sådant anmaningsförfarande böra tillgripas. Pastor bör dock ha möjlighet att, där så finnes lämpligt, i stället använda ett förfarande med föreläggande.

Beträffande de fall, där pastor endast har anledning antaga att en person flyttat till eller inom församlingen synes mig lämpligt att pastor i första hand förelägger vederbörande att inkomma med erforderliga uppgifter. Enligt den nuvarande avfattningen av stadgandet i 27 § skall vederbörande »inställa sig för pastor» för att lämna de upplysningar, som äro erforderliga för bedömande av kyrkobokföringsfrågan. Ett krav på personlig inställelse synes dock icke kunna upprätthållas, när pastor blott tror sig veta att vederbörande skall kyrkobokföras i församlingen och han i anledning därav utfärdar föreläggande. Efterkommes icke sådant föreläggande och tillgripes till följd därav anmaningsförfarande, synes det däremot motiverat att alltjämt kräva personlig inställelse.

Statistiska centralbyrån har föreslagit, att utfärdat föreläggande skall innehålla upplysning om att vederbörande, därest han ej efterkommer det samma, utan sitt vidare hörande kan bliva kyrkobokförd å viss fastighet respektive att anmaning kommer att delgivas honom i särskild ordning. Genom att i föreläggandet upplysa den presumerat försumlige om att han, även om han ej bryr sig om att fullgöra sin anmälningsskyldighet, kan få sin kyrkobokföring ordnad, kommer man emellertid enligt min mening att i huvudsak rycka undan grunden för den föreslagna, av praktiska skäl förestavade ändringen av författningsrummet. Jag vill således — ehuru pastor alltjämt bör ha möjlighet att utan den försumliges vidare hörande

kyrkobokföra honom — icke förorda ett stadgande av innebörd att föreläggande skall innehålla sådan upplysning som centralbyrån ifrågasatt. Ej heller bör det skriftliga föreläggandet innehålla upplysning av detta slag. Jag har däremot intet att erinra emot att föreläggandet innehåller upplysning om att vederbörande kan förvänta sig en genom polismans försorg delgiven anmaning för den händelse han underlåter att efterkomma föreläggandet. Då såsom länsstyrelsen i Norrbottens län anfört det icke kan anses lämpligt att delgivning under alla förhållanden skall ske genom polismyndigheten, anser jag mig dock icke kunna ansluta mig till utredningsmannens tanke att i författningstexten skall införas ett stadgande om polisdelgivning. Något sådant stadgande synes enligt min mening icke heller erforderligt med hänsyn till avfattningen av 63 §. I nämnda författningsrum stadgas, såsom tidigare framhållits, att anmaning bör, där omständigheterna ej till annat föranleda, tillställas vederbörande i rekommenderat brev men att, om så anses påkallat, polismyndighet må anlitas för delgivningen.

Den av mig föreslagna omformuleringen av 27 § första stycket har föränlett vissa ändringar även uti 10 § 2 mom., 26, 50 och 52 §§, 62 § 3 mom. samt 63 §.

I 27 § andra stycket föreskrives för närvarande bl. a., att vederbörande skall anmanas att uppvisa medborgarkort för sig och medföljande familjemedlemmar. Jag kan icke finna skäl föreligga att författningstexten skall belastas med föreskrifter av detta slag. I den mån särskilda upplysningar anses böra givas i samband med ett föreläggande, synes detta böra framgå av formuläret till föreläggande. Sådant formulär ävensom formulär till anmaning synes mig böra fastställas av riksbyrån för folkbokföringen.

Utredningsmannens förslag att pastor med ledning av avgivna mantalsuppgifter i vissa fall skall kunna ändra vederbörandes kyrkobokföring även vid fall av flyttning mellan församlingar inom samma kommun har i flertalet yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Med hänsyn emellertid till de skäl, som anförts för de i några yttranden gjorda avstyrkandena, anser jag mig för närvarande icke kunna biträda förslaget i denna del. Med ett definitivt ståndpunktstagande till denna fråga bör anstå till dess slutresultatet av översynsarbetet föreligger.

I några yttranden har ifrågasatts en skärpning av de nuvarande bestämmelserna om straff för underlåtenhet att fullgöra föreskriven anmälnings- och uppgiftsskyldighet. Likaså har önskemål uttalats om vidtagande av åtgärder för skapande av större överensstämmelse mellan kyrkobokföring och mantalsskrivning. Dessa spörsmål liksom en del andra i remissyttrandena berörda frågor synas mig vara av den art att de böra tagas under överblickande vid det pågående utredningsarbetet.

IV. Mantalsskrivningsförfarandet.

Gällande bestämmelser. Folkbokföringsförordningen innehåller utförliga bestämmelser om förfarandet vid mantalsskrivningen. Sälunda stadgas bl. a. i 46 §, att länsbyrå till ledning för mantalsskrivningen skall tillhandahålla mantalsskrivningsförrättare stomme till mantalslängd i två exemplar. Vid mantalsskrivningsförrättningen skall enligt i mantalsskrivningskungörelsen den 25 augusti 1947 (nr 654) meddelade föreskrifter komplettering ske av det ena stomexemplaret. Sedermera skola i den mån så erfordras för mantalsskrivningsarbetet de i nämnda stomexemplar tillskrivna uppgifterna överföras till det andra stomexemplaret. Den »första stommen» skall efter mantalsskrivningsförrättningens slut insändas till länsbyrån, som med ledning av de i stommen införda uppgifterna skall rätta det tryckande registret. Mantalsskrivningsförrättaren skall tills vidare behålla den »andra stommen» och däri införa de beslut rörande mantalsskrivningen, som föranledas av skriftväxlingsförfarandet. Senast den 25 januari under mantalsåret skall den »andra stommen» insändas till länsbyrån. Sedan det tryckande registret blivit vederbörligen aktualiserat skall länsbyrå trycka och senast den 25 februari, med återställande av stommarna, till mantalsskrivningsförrättarna översända mantalslängd i erforderligt antal exemplar. Mantalsskrivningsförrättaren skall därefter kontrolläsa mantalslängderna mot stommarna och i samtliga exemplar införa eventuella rättelser, varefter mantalslängden skall underskrivas av mantalsskrivningsförrättaren. Mantalslängd upprättas i två huvudskrifter samt erforderligt antal avskrifter. Av huvudskrifterna skall mantalsskrivningsförrättaren behålla det ena exemplaret under det att det andra exemplaret genom vederbörande länsstyrelses försorg skall insändas till riksarkivet för förvaring i kammararkivet. Tryckningen av stommar och mantalslängder sker i tre tryckningsomgångar; i första omgången de två stomexemplaren, i andra omgången en huvudskrift jämte eventuellt erforderlig avskrift samt i tredje omgången ytterligare en huvudskrift jämte eventuell avskrift. Av tekniska skäl är det icke möjligt att i samma tryckningsomgång framställa två huvudskrifter.

Utredningen. Utredningsmannen framhåller att, såvitt avser själva förfarandet vid mantalsskrivningen, under det hittills bedrivna utredningsarbetet undersökts olika förenklingsmöjligheter. Med hänsyn till det pågående arbetet med översyn av folkbokföringsväsendet och de noggranna undersökningar, som erfordras för att åstadkomma en rationell mantalsskrivning, har utredningsmannen dock ansett det lämpligast att detta spörsmål upptages till behandling och löses i ett senare sammanhang.

Yttranden. Vad utredningsmannen i detta avseende anfört har som regel icke föranlett några uttalanden i de avgivna remissyttrandena. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anför emellertid.

För mantalsskrivning av fysiska personer upprättas av länsbyrån stommor till mantalslängd i två exemplar. Stommarna rättas och kompletteras vid mantalsskrivningsförrättningarna och den efterföljande skriftväxlingen, varefter mantalslängderna tryckas. Då stommarna i regel tryckas så nära mantalsskrivningsförrättningen som möjligt, äro i de flesta fall rättelserna av så ringa omfattning, att stommarna utan olägenhet borde kunna användas såsom mantalslängder. Om inom något mantalsskrivningsdistrikt rättelserna skulle vara så omfattande, att en omtryckning anses böra äga rum, torde så kunna ske efter samråd mellan mantalsskrivningsförrättaren och länsbyrån. Länsstyrelsen vill ifrågasätta huruvida icke förfarandet skulle kunna för-
enklas på angivet sätt, varigenom utgifterna för papper och arbetskostnader avsevärt skulle begränsas.

Liknande uttalande göres av *kronokamreraren i Örebro*.

Departementschefen. Genom folkbokföringsförordningen regleras för närvarande ett flertal detaljer angående bl. a. mantalsskrivningsförfarandet. I direktiven till de folkbokföringssakkunniga uttalades bl. a., att den detaljreglering av förfarandet, som vid folkbokföringsförordningens utarbetande ansågs lämplig, kommit att i viss mån framstå såsom hinderlig då det gällt att på ett praktiskt och lämpligt sätt komma till rätta med vissa organisatoriska och tekniska frågor. Vid översynen borde därför övervägas, huruvida icke en del detaljfrågor med fördel kunde utbrytas ur folkbokföringsförordningen för att i stället regleras genom administrativ lagstiftning eller genom riksbyråns avgöranden.

Det torde icke kunna råda mer än en mening om att mantalsskrivningsförfarandet bör göras så enkelt som möjligt. Såsom i några remissyttranden framhållits torde vissa möjligheter föreligga att redan nu genomföra en del förenklingar. I varje fall synes det lämpligt, att man under det pågående utredningsarbetet äger möjlighet att söka sig fram på olika vägar för att därigenom erhålla underlag för bedömande av hur det slutliga förfarandet bör utformas. Bl. a. synes böra prövas det system för tryckning av mantalslängder, varom länsstyrelsen i Stockholms län uttalat sig. Jag finner mig med hänsyn härtill böra föreslå, att Kungl. Maj:t medgives rätt att utfärda från folkbokföringsförordningen avvikande föreskrifter såvitt avser upprättande av längder m. m. Stadgande härom har införts i 55 § 1 mom.

V. Det hos riksbyrån för folkbokföringen förda dubblettaktregistret.

Gällande bestämmelser m. m. För envar i riket kyrkobokförd person skall personakt finnas upprättad. För nyfödd upprättas sådan akt av vederbörande pastor men för den, som invandrat i riket och blivit här bosatt, av riksbyrån för folkbokföringen efter rekvisition av pastor. Enligt 60 § folkbokföringsförordningen skall hos riksbyrån föras bl. a. dubblettaktregister, upptagande — förutom personakter, vilka på grund av skada eller nötning er-

satts med nya — kopior av personakter som upprättats av riksbyrån. Sistnämnda myndighet skall således, då personakt för invandrare upprättas, skriva ut såväl ett huvudexemplar, vilket översändes till pastor, som en kopia, vilken skall ingå i dubblettaktregistret.

Riksbyrån har i underdånig skrivelse den 5 oktober 1951 framhållit, att det icke längre vore ur praktiska synpunkter erforderligt att föra ett av personaktskopior bestående register. Den i 60 § folkbokföringsförordningen härom intagna bestämmelsen syntes med hänsyn härtill böra utgå. Riksbyrån anför i anslutning härtill att, enligt vad folkbokföringskommittén avsett, kopiorna skulle överlämnas till befolkningsstatistiska avdelningen för statistisk bearbetning och därefter återgå till folkbokföringsavdelningen och där bilda ett immigrantregister.¹ Med hänsyn till registrets begränsade omfång hade kommittén räknat med att arbetet med kortplaceringarna inom detta skulle komma att bli mycket obetydligt. I praktiken hade emellertid personaktskopiorna kommit till användning endast som immigrantregister. Denna användning hade jämte andra omständigheter gjort det opraktiskt, att de överlämnades till annan avdelning för statistisk bearbetning. För sådant ändamål hade erforderliga uppgifter kunnat tillhandahållas på annat sätt.

Såsom immigrantregister hade personaktskopiorna så gott som uteslutande kommit till nytta i riksbyråns arbete till förebyggande av att för en och samma person upprättades mer än en personakt. De gångna årens invandringssiffror hade varit flerfaldigt större än vad man tidigare räknat med, antalet personaktskopior överstege nu betydligt 100 000, vilket bl. a. fått till följd att arbetet med slagning och kortplacering i dubblettaktregistret blivit tidsödande och tungrott. Slagningen hade också numera överflyttats till ett särskilt kortregister och ehuru detta varit i bruk endast kort tid, hade redan en icke obetydlig arbetsbesparing kunnat konstateras.

Ej heller för rekonstruktionsändamål vore det erforderligt att personaktskopior bevarades.

Utredningen. Utredningsmannen erinrar om att det för närvarande i stor utsträckning praktiserades att pastor, då han till riksbyrån översände rekvisition av personakt för en immigrant, vid densamma fogade en av honom för den invandrade upprättad personakt. Riksbyrån utskreve ny personakt, som översändes till pastor, varjämte byrån behölle den av pastor upprättade akten såsom kopia. Hade vid rekvisitionen icke fogats någon akt, upprättade riksbyrån två akter, varav den ena, originalet, översändes till pastor och den andra, kopian, insattes i dubblettaktregistret. Akterna kostade för närvarande ca 80 kr. per 1 000 st. Slopandet av ifrågavarande dubblettaktregister skulle, räknat efter antalet immigranter år 1950, vilket utgör 27 940, innebära en besparing av ca 2 000 kronor i rena blankettkostnader. Utskriften av ny personakt, i de fall då pastor bifogat sådan vid sin rekvisition, även-

¹ SOU 1944: 52 s. 229.

som insorteringen av dubblettakterna i registret krävde en icke obetydlig arbetsinsats. För registret toges även i anspråk ett betydande arkivutrymme.

Enär den av riksbyrån föreslagna ändringen av 60 § folkbokföringsförordningen skulle medföra en ur kostnads- och arbetssynpunkt avsevärd rationalisering och då registret numera ej fyllde någon funktion, föreslår utredningsmannen att bestämmelsen om att dubblettaktregister skall föras över bl. a. invandrare måtte upphävas.

Yttranden. Utredningsmannens förslag har icke föranlett erinran från någon remissinstans.

Departementschefen. Jag finner mig böra biträda utredningsmannens förslag i denna del.

VI. Klagan och underställning m. m.

A. Delgivning av beslut i folkbokföringsmål.

Gällande bestämmelser och deras tillämpning. Enligt 74 § folkbokföringsförordningen åligger det länsstyrelserna, domkapitlen och kammarrätten att låta sina beslut i folkbokföringsmål på sätt i 33 kap. rättegångsbalken stadgas om delgivning genom rättens försorg, tillställas vederbörande. Närmare bestämmelser angående sådan delgivning ha intagits i kungörelsen den 10 juli 1947 om delgivning i mål och ärenden vid domstol (delgivningskungörelsen). Denna kungörelse gäller emellertid uttryckligen endast allmän domstol, domstol i vattenmål, ägodelningsrätt, expropriationsdomstol samt arbetsdomstolen.

Utredningen. Utredningsmannen framhåller, att följderna av att närmare föreskrifter angående delgivning av beslut i folkbokföringsmål icke meddelats blivit den, att den praxis i fråga om delgivning av sådana beslut, vilken utvecklats under åren närmast före folkbokföringsreformens genomförande, alltjämt följdes. Sålunda tillämpades med stöd av bestämmelserna i cirkuläret den 5 november 1943 till statliga och kommunala myndigheter om postverkets anlitan för delgivning av myndighets beslut m. m. det förfaringssättet, att besluten tillställdes vederbörande med allmänna posten i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Av kammarrätten meddelades beslut i mål av detta slag expedierades till vederbörande länsstyrelse, som ombesörjde delgivningen.

I promemorian erinras om att inom besvärssakkunniga för närvarande påginge utredning rörande det administrativa besvärsinstitutet och därmed sammanhängande frågor. Enär det emellertid icke ginge att överblicka, när nämnda sakkunniga kunde bli färdiga med sitt arbete, syntes det angeläget att, utan att avvakta resultatet av detta, i folkbokföringsförordningen infördes för mantalsskrivningsprocessen lämpade delgivningsbestämmelser. Dessa borde i huvudsak ansluta sig till nu rådande praxis inom detta område.

En fråga som krävde sin lösning vore hur man skall förfara, då den person som skall bliva delgiven ett beslut, icke kunde anträffas med delgivningen. För närvarande tillämpades att kungörelse om beslutet infördes i allmänna tidningarna, varjämte handlingen ansloges å för allmänheten tillgänglig plats inom länsstyrelsen.

Utredningsmannen ifrågasätter, huruvida icke nämnda kungörelseförfarande vore alltför omständligt och dyrbart. Förfarandet inverkade dessutom fördröjande på slutförandet av processer i folkbokföringsfrågor.

Med hänsyn härtill föreslås av utredningsmannen, att de nuvarande bestämmelserna om delgivning ersättas med ett stadgande av innebörd att beslut i folkbokföringsmål av vederbörande länsstyrelse, domkapitel eller kammarrätten skola tillställas vederbörande med allmänna posten i rekommenderad försändelse med mottagningsbevis. Någon anledning att bibehålla nuvarande praxis att kammarrättens beslut skola delgivas vederbörande genom länsstyrelsens försorg har utredningsmannen icke ansett föreligga. Vidare föreslås införandet av en föreskrift om att beslut varom här vore fråga, där est adressaten icke utlöst försändelsen, skall anses delgivet i och med att beslutet anslagits å en för allmänheten tillgänglig plats inom länsstyrelsen.

Yttranden. Förslaget tillstyrkes i huvudsak eller lämnas utan erinran i de yttranden, där förevarande fråga särskilt behandlats. En länsstyrelse motsätter sig dock de föreslagna bestämmelserna om delgivning genom beslutets anslående.

Kammarrätten anför, att de föreslagna bestämmelserna, såvitt kammarrätten kunnat finna, i huvudsak vore väl lämpade för folkbokföringsmål. En detaljgranskning av bestämmelserna föranledde dock till vissa erinringar. Sålunda funne kammarrätten med hänsyn till att kammarrätten vore sista instans i folkbokföringsmål, föreskriften om skyldighet för kammarrätten att låta i 74 § folkbokföringsförordningen omförmäld handling åtföljas av mottagningsbevis icke tjäna något egentligt ändamål. Dessutom komme föreskriften att åsanka kammarrätten avsevärd arbetsbelastning. Kammarrätten ville därför föreslå, att i författningsrummet måtte stadgas, att mottagningsbevis icke vore erforderligt i fråga om delgivning av kammarrättens beslut i nu avsedda mål. Kammarrätten anför vidare, att kammarrätten i utlåtande den 26 april 1939 över 1936 års uppördskommittés betänkande uttryckt önskemål om att bestämmelser bleve utfärdade angående delgivning av beslut i mål rörande en persons behöriga »folkbokföringsort och rätta mantalsskrivningsort». Av bestämmelserna borde vidare, enligt kammarrättens samtidigt uttalade uppfattning, framgå med vem delgivning borde ske och hur den skulle äga rum. Kammarrätten uttalar härefter bl. a.

I anslutning till detta uttalande vill kammarrätten nu ifrågasätta, om icke i 74 § folkbokföringsförordningen utöver vad som i promemorian härutinnan föreslagits borde intagas bestämmelse, motsvarande det ovannämnda i 33 kap. 5 § nya rättegångsbalken förekommande stadgandet »om ej rätten finner den böra verkställas på annat sätt». Det må dessutom framhållas, att den föreslagna författningstexten icke reglerar vissa konfliktsituationer, som

kunna uppkomma i samband med kammarrättens prövning av frågan huruvida delgivning skett i behörig ordning. Kammarrätten, som givetvis icke är i tillfälle att närmare angiva de fall, som därvid kunna ifrågakomma, vill som exempel nämna det fall, då fråga uppkommer huruvida delgivning med kommun eller fattigvårdssamhälle skett i behörig ordning. Oftast är det i sådant fall fråga om den som mottagit delgivning varit behörig därtill. I delgivningskungörelsen har hänvisning skett till nya rättegångsbalkens bestämmelser om delgivning med annan person än den för delgivning sökte. Det vore önskvärt, att av kammarrätten nu åsyftade fall i görligaste mån bleve reglerade i 74 § folkbokföringsförordningen. Detta kunde enklast ske genom hänvisning i författningsrummet till nya rättegångsbalken i tillämpliga delar.

I promemorian har under den allmänna motiveringen föreslagits införande av föreskrift om delgivning genom anslag inom vederbörande myndighets ämbetslokal beträffande den som icke utlöser till honom i vederbörlig ordning översänd försändelse. De i anslutning härtill föreslagna författningsbestämmelserna hava utformats så, att de icke täcka det fall då den som sökes för delgivning har känt hemvist inom riket men icke utlöser försändelsen. Då den allmänna motiveringen får anses avse jämväl sistberörda fall och detta enligt kammarrättens mening också bör regleras genom ifrågavarande bestämmelser, får kammarrätten hemställa, att de föreslagna delgivningsbestämmelserna måtte kompletteras i enlighet med vad nu anförts. I samband härmed må framhållas, att föreskrift lämpligen bör givas att anslag, varom nu är fråga, skall finnas uppsatt under löpande besvärstid eller tid för ingivande av påminnelser till kammarrätten i underställningsmål.

Kammarrätten uttalade i utlåtandet den 26 april 1939 tillika önskemål, att föreskrift borde givas därom, att bevis om delgivning i folkbokföringsmål skulle vid anfordran tillhandahållas, och i 74 § folkbokföringsförordningen har sådan bestämmelse också meddelats. Stadgandet återfinnes icke i förslaget till ändrad lydelse av nämnda författningsrum. Något motiv för utlämnandet har icke anförts i promemorian och vill kammarrätten av skäl vartill kammarrätten senare återkommer, föreslå att stadgandet icke måtte utgå.

Slutligen får kammarrätten beträffande förslaget i nu förevarande del framhålla, att delgivningsbestämmelserna i 74 § folkbokföringsförordningen enligt ordalydelsen i författningsrummet gälla beslut i de i 65, 66, 67 och 68 §§ samma förordning avsedda mål. I nämnda hänseende föreslås i promemorian icke någon ändring. Kammarrätten ifrågasätter, om icke delgivningsbestämmelser böra föreskrivas jämväl beträffande beslut angående föreläggande och utdömande av vite samt angående ersättning till den som enligt beslut av länsstyrelse eller kammarrätten inkallats till vittnesförhör i mål, som avses i folkbokföringsförordningen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län yttrar, att kungörande av beslut i mantalskrivningsmål i allmänna tidningarna icke hade någon uppgift att fylla. Det föreslagna förenklade kungörelseförfarandet syntes med hänsyn till omständigheterna i dessa mål fullt tillräckligt. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anför, att en utformning av delgivningsreglerna på sätt i promemorian föreslagits i huvudsak komme att motsvara nu rådande praxis.

Besvärssakkunniga finna, trots att vissa invändningar mot förslaget kunna göras, icke tillräckliga skäl att motsätta sig den föreslagna ändringen. De sakkunniga framhålla, att bestämmelserna i 33 kap. rättegångsbalken

icke i allo omedelbart kunde efterkommas utan krävde vissa praktiska tillämpningsföreskrifter. Sådana hade för domstolsväsendets del utfärdats i delgivningskungörelsen den 10 juli 1947. Enär motsvarande bestämmelser icke blivit meddelade för delgivning av länsstyrelses, domkapitels eller kammarrättens beslut i folkbokföringsmål, hade stadgandet i 74 § 1 mom. folkbokföringsförordningen delvis blivit en död bokstav. De ifrågavarande myndigheterna hade i brist på tillämpliga regler vidhållit den praxis, som utvecklats före folkbokföringsförordningens tillkomst. Det syntes de sakkunniga ligga närmast till hands att de svårigheter, som uppkommit, undanröjdes genom att de felande tillämpningsföreskrifterna utfärdades. Utan någon egentlig motivering hade emellertid i promemorian föreslagits, att 74 § 1 mom. folkbokföringsförordningen skulle ändras och i paragrafen i huvudsak nuvarande praxis lagfästas. Det förnämsta skälet för den i promemorian intagna ståndpunkten syntes vara att det för länsstyrelser, domkapitel och kammarrätt kunde vara opraktiskt att just i fråga om beslut i folkbokföringsmål men icke beträffande andra tillämpa rättegångsbalkens delgivningsregler.

De sakkunniga yttra vidare:

Det ämne varom här är fråga kommer, såvitt de sakkunniga nu kunna bedöma, att omfattas av den allmänna lagstiftning, med vars utarbetande de sakkunniga äro sysselsatta. Folkbokföringsförordningens delgivningsregler komma sålunda, om de sakkunnigas linje accepteras, att framdeles ersättas av allmänna, för förvaltningen i dess helhet gällande stadganden. När de sakkunnigas förslag kan komma att föreligga, kan icke på nuvarande stadium beräknas. Vid överväganden rörande delgivning i besvärsförfarandet ha de sakkunniga preliminärt stannat för en ordning, som nära ansluter sig till vad enligt rättegångsbalken gäller för delgivning inom domstolsväsendet, därvid de sakkunniga dock icke tagit ställning till den tekniska detaljutformningen av delgivningsförfarandet. Från denna utgångspunkt kan den i promemorian föreslagna ändringen anses vara ett steg bakåt.

En påtaglig olägenhet av en återgång i enlighet med förslaget till äldre regler vore att för de specialfall, som beaktats i 33 kap. rättegångsbalken, t. ex. delgivning med juridiska personer, föreskrifter komme att saknas. Endast för det fall, att den, med vilken delgivning skall ske, saknade känt hemvist inom riket och upplysning ej heller kunnat vinnas, var han uppehölle sig, hade i 74 § 1 mom. tredje stycket av förslaget intagits en uttrycklig särregel.

De sakkunniga anföra därjämte, att det oavsett hur delgivningsförfarandet anordnades, enligt de sakkunnigas uppfattning bl. a. ur effektivitetssynpunkt vore angeläget att varje myndighet ålades att själv ombesörja delgivning av sina egna beslut. Förslaget vore i denna del att hälsa med tillfredsställelse.

Förslaget om delgivning av beslut i folkbokföringsmål genom beslutets anslående inom länsstyrelsens ämbetslokal anser sig *länsstyrelsen i Norrbottens län* böra avstyrka. Länsstyrelsen vill i stället föreslå att delgivning i de fall det här vore fråga om, vilka enligt länsstyrelsens mening icke vore

så många, finge ske genom polismans försorg. Därest enligt intyg från polisman vederbörande vore okänd på i handlingarna förekommande ort, borde beslutet, ändock att delgivning icke kunnat ske, anses såsom laga-kraftvunnet.

Departementschefen. Länsstyrelses och kammarrättens beslut i mål angående rätt kyrkobokförings- eller mantalsskrivningsort skola liksom av domkapitel meddelade beslut i vissa kyrkobokföringsfrågor enligt gällande bestämmelser delgivas på sätt i 33 kap. rättegångsbalken stadgas om delgivning genom rättens försorg. Enligt 33 kap. 5 § rättegångsbalken skall delgivning genom rättens försorg inom riket ske genom posten, om ej rätten finner den böra verkställas på annat sätt. Närmare föreskrifter om delgivning genom posten har med stöd av nämnda lagrum lämnats i delgivningskungörelsen. Såsom i promemorian framhållits är emellertid den sistnämnda avsedd att tillämpas allenast av de allmänna domstolarna samt vissa specialdomstolar. De i delgivningskungörelsen intagna föreskrifterna äro av den art att de, med hänsyn till folkbokföringsmålets speciella karaktär, icke lämpligen böra tillämpas vid delgivning av beslut i sådana mål. Det synes mera ändamålsenligt att delgivningen verkställas under enklare men ändock betryggande former. Vissa föreskrifter angående delgivning under sådana former ha lämnats i det i promemorian omnämnda cirkuläret den 5 november 1943 till statliga och kommunala myndigheter om postverkets anlitande för delgivning av myndighets beslut m. m., vari Kungl. Maj:t framhållit lämpligheten av att myndigheterna i de fall, då annat tillvägagångssätt icke vore särskilt föreskrivet eller eljest av omständigheterna påkallat, i görligaste mån för bl. a. delgivning anlita postverket. Sålunda översänd försändelse skall kunna rekommenderas, varjämte även mottagningsbevis skall kunna begäras. Finnes så påkallat må å försändelsen utmärkas, att den må utkvitteras endast av adressaten personligen.

Vid delgivning av beslut i folkbokföringsmål tillämpades, före det nya rättegångsbalken — och därmed även bestämmelsen i 74 § folkbokföringsförordningen — trädde i kraft, de i nyssnämnda cirkulär givna föreskrifterna. Även därefter ha emellertid, eftersom för de administrativa domstolarna avsedda tillämpningsföreskrifter saknats, beslut i folkbokföringsmål delgivits i enlighet med de i cirkuläret lämnade föreskrifterna. Utredningsmannen har nu föreslagit sådan ändring av 74 § folkbokföringsförordningen, att gällande bestämmelse att delgivning skall ske enligt nya rättegångsbalkens regler upphävas och att i stället åt författningsrummet gives en avfattning, som i huvudsak innebär ett lagfästade av nuvarande praxis. De remissinstanser som berört denna fråga ha i huvudsak tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Besvärssakkunniga ha dock, ehuru de icke velat motsätta sig förslaget, ansett det ligga närmast till hands om i administrativ ordning sådana föreskrifter utfärdades att rättegångsbalkens delgivningsbestämmelser kunde bli tillämpliga även å beslut i folkbokföringsmål.

Såsom jag förut framhållit innebära de nu av utredningsmannen framlagda förslagen endast partiella ändringar i avvaktan på den genomgripande översynen av folkbokföringsväsendet. Med hänsyn härtill och eftersom besvärssakkunniga ännu icke framlagt förslag angående den allmänna utformningen av det administrativa besvärsinstitutet, anser jag det lämpligt att man — i avvaktan på en mera definitiv lösning av frågan — i folkbokföringsförordningen inför vissa allmänna, för folkbokföringen avpassade delgivningsbestämmelser.

Såsom allmän regel beträffande delgivning av beslut i folkbokföringsmål bör därvid gälla att beslutet skall delgivas vederbörande genom dess översändande i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Försändelsen synes böra utkvitteras av adressaten personligen, något som även bör framgå såväl av försändelsen som av mottagningsbeviset. Därest den person, med vilken delgivning skall ske, icke kunnat anträffas eller översänd försändelse av annan anledning icke blivit utlöst, bör beslutet anslås inom myndighetens ämbetslokal; något kungörande av beslutet i allmänna tidningarna bör, enär ett sådant förfaringssätt i dessa fall saknar varje praktisk betydelse, icke komma i fråga. Lämpligt torde dock vara, att vederbörande under sin senast kända adress i vanligt brev tillstalles ett meddelande om att beslutet anslagits.

Härjämte bör i folkbokföringsförordningen stadgas att i övrigt rättegångsbalkens regler om delgivning i tillämpliga delar skola gälla.

Vid författningstextens utformning har jag beaktat en del av de detaljerinringar, som framställts i vissa remissyttranden. Jag kan däremot icke förorda, att på sätt kammarrätten föreslagit särskilda bestämmelser skola meddelas beträffande delgivning av beslut angående föreläggande eller utdömande av vite samt angående ersättning till den som inkallats till vittnesförhör i folkbokföringsmål. Ej heller kan jag finna det nödvändigt att i förordningen införa en särskild föreskrift om hur länge ett beslut skall finnas anslaget inom myndighetens ämbetslokal. Vad beträffar frågan huruvida kammarrätten skall vara befriad från skyldighet att begära mottagningsbevis vid expediering av dess beslut anser jag skäl icke föreligga att frångå den i rättegångsbalken lagfästade principen att bevis om verkställd delgivning skall utfärdas. Likaså synes mig skäl saknas att såsom kammarrätten i sitt yttrande ifrågasatt i förordningen införa någon uttrycklig föreskrift om skyldighet för länsstyrelse att i underställningsmål till kammarrätten insända vederbörliga delgivningsbevis; att så skall ske eller att uppgift om delgivningsdagen på annat sätt skall meddelas kammarrätten synes redan nu följa av ordalagen i 68 § 2 mom. andra stycket folkbokföringsförordningen.

B. Verkställighet av beslut i folkbokföringsmål.

Gällande bestämmelser. I 66 § 1 mom. och 74 § andra stycket folkbokföringsförordningen meddelas bestämmelser av innehåll att vissa åtgärder icke må företagas eller beslut verkställas förrän lagakraftäggande beslut föreligger i ärendet. Sålunda stadgas i 66 § 1 mom. första punkten att, i fall då

pastorsämbeten stannat i olika uppfattningar rörande tillämpningen av folkbokföringsförordningen och ärendet i följd därav underställts domkapitel eller länsstyrelse, med vidtagande av den ifrågasatta kyrkobokföringsåtgärden skall anstå till dess lagakraftäggande beslut föreligger. Vidare stadgas i 66 § 1 mom. andra punkten att, därest frågan om en persons rätta mantalskrivningsort underställts länsstyrelses prövning, personen skall kvarstå i det distrikts mantalslängd, där han senast varit uppförd, till dess lagakraftäggande beslut föreligger.

I 74 § andra stycket stadgas slutligen, att länsstyrelses eller domkapitels beslut i de i 65, 66, 67 och 68 §§ avsedda mål icke må till vederbörande pastor eller mantalsskrivningsförrättare översändas för verkställighet förrän beslutet vunnit laga kraft.

Framlagda ändringsförslag. *Folkbokföringssakkunniga* anförde i underdånig skrivelse den 21 juni 1949, att någon motsvarighet till stadgandet att beslut i mål och ärenden, varom här vore fråga, skulle ha vunnit laga kraft innan verkställighet finge ske, icke funnits i 1894 års mantalsskrivningsförordning eller 1915 års kyrkobokföringsförordning. Ej heller hade 1936 års uppborrdskommittés eller folkbokföringskommitténs förslag innehållit några uttryckliga bestämmelser i ämnet. Stadgandet hade erhållit sin nuvarande avfattning efter förslag av departementschefen, som uttalat att folkbokföringskommitténs förslag syntes bygga på den enligt departementschefens mening riktiga principen att länsstyrelses eller domkapitels beslut i dit fullföljt eller i underställt folkbokföringsmål icke skulle bringas i verkställighet genom beslutets antecknande i mantalslängd eller kyrkobok, förrän beslutet vunnit laga kraft. Denna princip hade departementschefen ansett böra tydligare än som skett i kommittéförslaget komma till uttryck i författningstexten.

De erfarenheter, som vunnits under den tid de nya bestämmelserna tillämpats, hade givit vid handen, att desamma kommit att medföra väsentligen ökat arbete för vederbörande myndigheter. Sålunda måste bl. a. kamrarrätten utfärda lagakraftbevis i alla de fall, då mantalsskrivningsmål icke överklagats.

Även med hänsyn till taxeringsarbetets bedrivande samt i viss mån med hänsyn till utfärdandet av debetsedlar å preliminär skatt, vore det fördelaktigt om beslut i mantalsskrivningsmål finge gå i verkställighet omedelbart efter avkunnandet.

Vad beträffade den preliminära skatten vore det av vikt att den lokala skattemyndigheten snabbt finge underrättelse om ändring i fråga om en persons mantalsskrivningsort. Detta gällde främst om vederbörande efter att ha varit mantalsskriven i en ort med låg kommunalskatt förklarats skola i stället mantalsskrivas i ort med hög skatt. Ju förr debetsedel å preliminär skatt kunde utfärdas i den nya kommunen desto mindre bleve den kvarstående skatt, som vederbörande finge betala. Även med hänsyn till alla de rättsverkningar, som vore beroende av var en person vore för visst år man-

talsskriven, syntes av den enskilde med fullt fog kunna krävas, att beslut i frågor rörande hans rätta mantalsskrivningsort ginge i verkställighet snarast efter beslutets meddelande.

En återgång till tidigare tillämpade principer i fråga om verkställighet av beslut i mantalsskrivningsmål skulle emellertid å andra sidan medföra vissa nackdelar. Det kunde måhända anses olämpligt att i sådana fall, då kammarrätten efter besvär ändrade en länsstyrelses beslut i fråga om en persons mantalsskrivningsort, såväl länsstyrelsens som kammarrättens beslut ginge i verkställighet med därav följande verkningar i fråga om beskattningsort m. m. Häremot kunde dock invändas, att allenast ett fåtal av alla mantalsskrivningsmål bleve föremål för kammarrättens prövning. Därtill komme, att ändringsprocenten syntes vara relativt låg i de mantalsskrivningsmål, som behandlades i kammarrätten.

De sakkunniga ansågo sig böra föreslå, att sådan ändring vidtoges av gällande bestämmelser i folkbokföringsförordningen att ej blott av länsstyrelse utan även av domkapitel meddelade beslut i mantalsskrivningsmål finge verkställas oaktat de icke vunnit laga kraft.

Efter remiss avgåvos yttranden över de sakkunnigas förslag av socialstyrelsen, pensionsstyrelsen, kammarrätten, statistiska centralbyrån, överståthållarämbetet (med bifogat yttrande från mantalsverket), länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus (med bifogade yttranden från kronokamreraren i Göteborg och häradsskrivaren i Norrvikens fögderi), Älvsborgs (med bifogat yttrande från fattigvårdsstyrelsen i Trollhättan), Gävleborgs och Norrbottens län, Allmänna svenska prästföreningens centralstyrelse, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska socialvårdsförbundet, föreningen Sveriges kronokamrerare, Sveriges häradsskrivarförening och socialvårdskommittén.

Förslaget tillstyrktes i huvudsak eller lämnades utan erinran av samtliga remissinstanser. *Kammarrätten* framhöll, att fördelarna av en övergång till det föreslagna systemet vore påtagliga. *Kammarrätten* uttryckte emellertid även farhågor för att det föreslagna systemet i vissa fall skulle kunna få till följd att en person bleve dubbelt mantalsskriven eller helt utesluten vid mantalsskrivning. Risker härför kunde dock elimineras om i 74 § infördes bestämmelser, som hindrade en eventuell dubbelskrivning eller uteslutning vid folkbokföring. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* uttalade att erfarenheten givit vid handen, att det vanligen mycket omständliga och tidsödande remissförfarandet i mantalsskrivningsmål förorsakade att ett stort antal mål kunde avgöras först då mantalsåret började närma sig sitt slut. Av synnerlig vikt vore att länsstyrelses beslut i mantalsskrivningsmål i största möjliga utsträckning komme vederbörande mantalsskrivningsförrättare tillhanda i god tid före ingången av det nya mantalsåret. Den av de sakkunniga föreslagna ändringen skulle bidra till att så bleve fallet. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* uttalade, att de nuvarande bestämmelserna medfört åtskilliga olägenheter. De mera sällan förekommande fall, i vilka ändring meddelades av högre instans, syntes icke utgöra skäl för bibehållande av nu-

varande bestämmelser på området. Då den beslutande myndigheten i de flesta fall kunde överblicka, huruvida vid besvär ändring i högre instans möjligen kunde komma att äga rum, ansåge länsstyrelsen att bestämmelserna borde givas sådan utformning att beslut genast finge verkställas, därest den beslutande myndigheten icke i beslutet förordnade om att verkställighet icke finge ske förrän beslutet vunnit laga kraft. *Sveriges häradsrättarförbundet* fann det synnerligen angeläget att de sakkunnigas förslag snarast kunne beaktande. *Socialvårdskommittén* fann de av de sakkunniga anförda skälen övertygande samt framhöll dessutom att ju mer det sociala välfärdssystemet, som i stor utsträckning vore anknutet till folkbokföringen, utbyggdes desto mera angeläget bleve det för den enskilde medborgaren att en ordning som den föreslagna genomfördes.

Förslaget föranledde ingen annan åtgärd än att detsamma jämte de däröver avgivna remissyttrandena överlämnades till folkbokföringssakkunniga för att tagas i beaktande vid det fortsatta översynsarbetet.

Utredningen. I promemorian framhålles, att en av de av folkbokföringssakkunniga påtalade olägenheterna numera i stort sett eliminerats genom vissa praktiska åtgärder från kammarrättens sida. Länsstyrelserna erhöle sålunda numera månatligen besked angående de beslut, som blivit överklagade hos kammarrätten, och kunde sluta sig till vilka beslut som efter fatalitetens utgång vunnit laga kraft. Enligt vad som inhämtats inträffade det också numera ytterligt sällan att någon länsstyrelse ansåge sig behöva införskaffa lagakraftbevis. När den nu tillämpade ordningen fungerade tillfredsställande, kunde ett av argumenten för de folkbokföringssakkunnigas förslag anses ha förlorat i styrka.

De av folkbokföringssakkunniga i övrigt angivna skälen för en ändring av de nuvarande bestämmelserna syntes dock alltjämt äga samma aktualitet som tidigare. Behovet av de föreslagna ändringarna hade även vitsordats av så gott som samtliga remissinstanser.

Utredningsmannen föreslår med hänsyn härtill, att de av folkbokföringssakkunniga ifrågasatta ändringarna nu genomföras. Vid utformningen av den föreslagna författningstexten hade beaktats vad kammarrätten framhållit angående risken för att en person skulle kunna bli dubbelt mantalsskriven eller utesluten vid mantalsskrivningen. Att såsom länsstyrelsen i Gävleborgs län föreslagit, införa en bestämmelse av innebörd att det skulle ankomma på vederbörande myndighet att för varje särskilt fall avgöra huruvida beslutet skulle gå i verkställighet omedelbart eller ej, har utredningsmannen icke ansett innebära någon fördel.

Yttranden. Förslaget att beslut i folkbokföringsmål skola kunna gå i verkställighet oaktat besluten icke vunnit laga kraft tillstyrkes eller lämnas utan erinran i samtliga de yttranden, vari denna fråga berörts. *Kammarrätten* anser sig dock icke böra underlåta att framhålla, att därest ändringsprocenten vid kammarrättens avgörande av folkbokföringsmål skulle väsentligt ökas, detta

förhållande kunde medföra, att en återgång till det nuvarande systemet måste äga rum.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller, att nuvarande bestämmelser förutsatte ett tidsödande anteckningsförfarande, om betryggande kontroll skulle erhållas över delgivningarna. Länsstyrelsen hade för att möjliggöra en erforderlig överblick i detta avseende upprättat en särskild blankett. Nackdelarna av den föreslagna reformen komme att visa sig i de fall, där kammarrätten ändrade länsstyrelsens beslut, vilket dock förekomme så sällan, att det icke borde hindra ändringens genomförande.

Häradsskrivaren i Kalix fögderi uttalar, att ändringen vore ägnad att undanröja de, icke minst för de lokala skattemyndigheterna, kännbara olägenheterna av den nuvarande ordningen.

Besvärssakkunniga ifrågasätta huruvida den av utredningsmannen föreslagna regelns avfattning kunde anses fullt tillfredsställande. Föreskriften vore utformad som ett åläggande att för verkställighet översända beslut till vissa myndigheter. Enär folkbokföringsförordningen utginge från den allmänna grundsatsen att beslut, som icke vunnit laga kraft, icke heller vore verkställbara, borde i regel i första hand utsägas, att de ifrågavarande besluten skola gå i omedelbar verkställighet, varefter kunde följä stadgande om att besluten omgående skola översändas till pastor respektive mantalsskrivningsförrättare.

De sakkunniga upplysa vidare i anslutning till vad länsstyrelsen i Gävleborgs län föreslagit i sitt yttrande över folkbokföringssakkunnigas tidigare berörda skrivelse, att de, såvitt nu kunde överblickas, ämnade föreslå införande av ett allmänt stadgande av innebörd att, då beslut skola gå i omedelbar verkställighet, den beslutande myndigheten ävensom efter besvär besvärsmyndigheten skall äga besluta att med verkställigheten skall anstå i avvaktan på laga kraft.

Departementschefen. Av de utredningar som föreligga i ämnet synes framgå, att avsevärda olägenheter äro förenade med att beslut i folkbokföringsmål icke kunna gå i verkställighet förrän de vunnit laga kraft. De vid två olika tillfällen i denna fråga avgivna remissyttrandena giva ytterligare belägg för att av praktiska skäl en ändring är påkallad. Jag finner mig med hänsyn härtill böra i princip biträda utredningsmannens ändringsförslag vad beträffar verkställighet av *l ä n s s t y r e l s e s b e s l u t* i folkbokföringsmål. I likhet med besvärssakkunniga och på de av dem anförda skälen anser jag emellertid att den ändringen bör vidtagas i utredningsmannens författningsförslag, att folkbokföringsförordningen kommer att innehålla en uttrycklig föreskrift om att de ifrågavarande besluten skola omedelbart verkställas. Vidare bör, såsom länsstyrelsen i Gävleborgs län föreslagit, ett stadgande införas att länsstyrelse må kunna förordna att beslutet icke skall gå i omedelbar verkställighet. De av detta mitt ståndpunktstagande föranledda författningsbestämmelserna ha införts i 68 § 1 mom.

Utredningsmannen har föreslagit att jämväl domkapitlets beslut i folkbokföringsmål skola gå i omedelbar verkställighet. Såsom motiv härför har anförts lämpligheten av att likartade bestämmelser gällde i fråga om alla mål, som handläggas i enlighet med folkbokföringsförordningens föreskrifter. Enär det nuvarande systemet, såvitt kunnat konstateras, icke medför några olägenheter i nu ifrågavarande ärenden, synes icke anledning föreligga att på denna punkt frångå huvudprincipen att meddelade beslut skola före verkställandet ha vunnit laga kraft. Jag finner mig sålunda icke kunna tillstyrka förslaget i denna del.

VII. Vissa anståndsfrågor.

Enligt 5 § 3 mom. första stycket folkbokföringsförordningen skall varje roteombud årligen i god tid före förskrivningen tillställas en av länsbyrån tryckt roteförteckning upptagande fastigheterna inom roten med deras ägare och innehavare samt de fysiska och juridiska personerna inom roten. Enligt andra stycket i samma moment skall i församling, där roteombud ej finnes, pastor erhålla en mot roteförteckningen svarande förteckning över församlingens befolkning.

Sedan genom kungörelse den 27 juni 1947 (nr 311) angående uppskov med tillämpningen av vissa bestämmelser i folkbokföringsförordningen förordnats, att ovannämnda förteckningar icke skulle upprättas under år 1947, har Kungl. Maj:t med stöd av 9 § förordningen den 28 juni 1946 (nr 470) om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen förordnat, att sådana roteförteckningar över fastigheter och över juridiska personer, varom förmäles i 5 § 3 mom. första stycket folkbokföringsförordningen, samt sådana förteckningar över befolkningen, varom stadgas i samma moment andra stycket, icke skulle upprättas under åren 1948—1951, ävensom att — därest med avseende å församling, som indelats i flera rotar, svårigheter på grund av särskilda omständigheter skulle möta att upprätta roteförteckningar över fysiska personer, upptagande envar allenast befolkningen inom roten — vederbörande länsbyrå ägde, såvitt anginge nämnda år, tillstålla varje roteombud en förteckning över församlingens hela befolkning.

Hos varje länsbyrå skall enligt 57 § folkbokföringsförordningen föras bl. a ett nummerregister över fysiska personer. Detta skall bestå av avtryckskort, vilka ordnats efter personernas födelsenummer. Vidare skall enligt 60 § samma förordning hos riksbyrån föras ett sökregister, bestående av avtryckskort över den i riket bokförda befolkningen; även i sistnämnda register skola korten vara ordnade efter personernas födelsenummer.

Avsikten var ursprungligen att dessa register skulle uppläggas snarast möjligt i samband med folkbokföringsreformens genomförande. I enlighet med av riksdagen årligen fattade beslut har emellertid därmed fått anstå.

I direktiven till 1949 års folkbokföringssakkunniga uttalade dåvarande chefen för finansdepartementet bl. a. att uppskovet med upprättandet av sökregister och nummerregister sammanhängde med att tvekan uppkommit huruvida värdet av registren vore så stort att det kunde anses tillräckligt motiverat att upplägga och föra desamma. Vid översynen av folkbokföringsväsendet borde ånyo denna fråga övervägas.

Folkbokföringssakkunniga anförde i skrivelse till chefen för finansdepartementet den 19 maj 1949, att under de preliminära diskussioner, som inom de sakkunniga förts i fråga om dessa register, de sakkunniga funnit ett flertal skäl tala såväl för som emot ett uppläggande av registren. Frågans behandling syntes emellertid kräva att förnyade beräkningar gjordes beträffande de kostnader, som ett uppläggande av registren skulle medföra, ävensom den betydelse registren skulle få, om de upplades. De sakkunniga ansågo att slutlig ståndpunkt till frågan borde fattas först i samband med behandlingen av det betänkande, som de sakkunniga hade för avsikt att, sedan översynsarbetet avslutats, framlägga för Kungl. Maj:t.

I 1950, 1951 och 1952 års statsverkspropositioner har det pågående översynsarbetet anförts såsom skäl för ett ytterligare uppskjutande av uppläggningsarbetet av dessa register.

Enligt 20 § folkbokföringsförordningen skall envar i riket kyrkobokförd person, som fyllt 15 år, inneha ett av vederbörande länsbyrå för honom utfärdat medborgarkort eller främlingskort med uppgifter angående hans namn, födelsetid, födelsenummer, födelsehemort och kyrkobokföringsort, vilka uppgifter skola avtryckas från personens plåt i det tryckande registret. Konungen äger förordna att kortet skall innehålla jämväl andra uppgifter angående personen.

Enligt 4 § förordningen om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen skulle ifrågavarande kort vara utfärdade före den 1 juli 1947. På förslag av statistiska centralbyrån har Kungl. Maj:t sedermera med stöd av 9 § samma förordning ytterligare utsträckt denna tid, först till den 1 juli 1948, sedan till den 1 juli 1949 samt därefter till den 1 juli 1950¹.

Efter framställning från *folkbokföringssakkunniga* har slutligen tiden för kortens utfärdande utsträckts till den 1 juli 1953². De sakkunniga uttalade i berörda framställning, att de sakkunniga enligt sina direktiv hade att åvägabringa förenklingar i arbetet med folkbokföringen. Såsom en mera speciell uppgift hade de sakkunniga att till förnyat övervägande upptaga frågan om medborgarkortens och främlingskortens utformning och användningsområden. De sakkunniga hade vid behandling av sistnämnda fråga blivit medvetna om en stark spänning mellan dessa båda led i utredningsuppdraget med hänsyn till svårigheterna att giva korten en sådan utformning, att folkbokföringsystemet icke ytterligare komplicerades. Vid frågans behandling hade de sakkunniga även översett den anförda motiveringen för medborgarkortens införande.

¹ Jfr SFS 1947: 311, 1948: 310, 1949: 8.

² Jfr SFS 1950: 238.

De sakkunniga anförde vidare, att medborgarkortet enligt folkbokföringskommitténs förslag haft karaktären av en *allmän legitimationshandling*, vilken därjämte skulle komma till viss användning såsom hjälpmedel i folkbokföringsförfarandet. Vid överprövningen av kommittéförslaget hade emellertid med stark motivering avvisats tanken att förläna medborgarkorten giltighet såsom legitimationshandlingar. Huvudvikten hade sålunda kommit att vila på *kortens motivering ur folkbokföringssynpunkt*, ehuru en utvidgning av användningsområdet framhållits såsom önskvärd i den mån erfarenheterna inom det mera begränsade användningsområdet föranledde därtill.

I folkbokföringen skulle medborgarkortet användas såsom *flyttningsbetyg* och därigenom medföra befrielse från nuvarande skyldighet att anmäla flyttningen jämväl hos pastor i utflyttningsorten för utfående av sådant betyg. Det skulle vidare nyttjas såsom *flyttningsavis*, d. v. s. såsom hjälpmedel för pastor vid rekvisition av personakt och vid länsbyrås underrättande om anmäld flyttning, och sålunda medföra minskning i pastorsämbetenas skrivarbete. En ytterligare lättnad i prästernas arbetsbörda hade förväntats inträda på grund av att kortet ansetts kunna fylla behovet av vissa *åldersbetyg* för styrkande av ålder och födelseort.

För att kunna användas såsom flyttningsavis måste medborgarkortet avhändas den flyttande, då flyttningen anmäldes; den flyttande skulle i stället i sinom tid erhålla nytt medborgarkort från länsbyrån. I vissa fall förelåge emellertid skyldighet för pastor att rekvirera personakt utan tillgång till vare sig medborgarkort eller flyttningsbetyg. Då såsom motivering för medborgarkortens införande framhållits, att allmänheten därigenom skulle kunna befrias från skyldigheten att uttaga flyttningsbetyg, låge därbakom den förutsättningen, att folkbokföringssystemets säkerhet krävde, att sådan handling företeddes vid anmälan om flyttning. Skulle praxis slå in på den utvecklingslinjen, att flyttning i viss utsträckning komme att registreras utan att medborgarkort avlämnas, hade därmed antingen införts ett osäkerhetsmoment i folkbokföringen eller ock ådagalagts den berörda förutsättningens ohållbarhet. Denna fråga måste därför ytterligare utredas, innan medborgarkort kunde utfärdas.

I den mån de sakkunniga icke längre kunde såsom självklart utgå från att medborgarkorten vore tillräckligt motiverade ur folkbokföringssynpunkt komplicerades även de sakkunnigas uppdrag att söka anpassa medborgarkortens utformning för andra användningsområden. Detta uppdrag omfattade icke längre enbart en utformningsfråga. Jämsides med utredningen om medborgarkortens nödvändighet ur folkbokföringssynpunkt måste nämligen angelägenheten av de andra ändamål, som medborgarkorten skulle tjäna, omsorgsfullt prövas ur synpunkten, huruvida en hållbar motivering för utfärdande av medborgarkort alltjämt förelåge. Detta krävde ingående samråd med de myndigheter och sakkunniga, vilka önskade utnyttja medborgarkorten för sina syften.

Utredningen. Enär frågan om de förhållanden, om vilka r o t e f ö r t e c k n i n g a r n a borde innehålla upplysning, icke vore slutgiltigt behandlad, föreslår utredningsmannen, att uppskov på obestämd tid måtte medgivias med tillämpningen av de tidigare berörda bestämmelserna om roteförteckningar m. m., beträffande vilka årliga uppskov hittills meddelats.

I promemorian framhålles, att länsbyråerna för närvarande förde de i 57 § folkbokföringsförordningen föreskrivna alfabetiska adressregistren. Därjämte fördes hos flertalet länsbyråer ett »hjälpregister» bestående av avtrycks-kort ordnade efter födelsetid. Anledningen till att detta register ej blivit upplagt efter födelsennummer vore den, att uppläggningsarbetet påbörjades redan innan födelsennummer inpräglats på personplåtarna. Något utbyte av korten hade ej skett efterhand som inpräglingen ägt rum; detta med hänsyn till den väntade uppläggningsarbetet av n u m m e r r e g i s t r e t.

Utredningsmannen anför att hjälpregistren hos länsbyråerna för närvarande fyllde i huvudsak samma funktion som nummerregistren skulle gjort och att något behov av register upplagda efter födelsennummer hittills ej visat sig föreligga.

Såvitt man kunnat bedöma, syntes det för närvarande icke föreligga något större behov av ett centralt fört s ö k r e g i s t e r över hela befolkningen. Möjlighet funnes att i förekommande fall efterforska personer hos samtliga länsbyråer. I varje fall stode de fördelar, som förekomsten av ett sökregister skulle innebära — såvitt man för närvarande kunde bedöma — icke tillnärmelsevis i proportion till de kostnader, som uppläggningsarbetet och skötseln av registret skulle åsamka statsverket. Frågan huruvida tillräckliga skäl föreläge för uppläggande av ifrågavarande register syntes lämpligen böra lösas först i samband med det slutliga ställningstagandet till övriga av översynen beroende frågor.

Med hänsyn härtill föreslår utredningsmannen att med uppläggningsarbetet av de i 57 § folkbokföringsförordningen omförmälda nummerregistren och det i 60 § samma förordning omförmälda sökregistret tillsvidare skall anstå.

I promemorian framhålles, att det under översynsarbetets gång framstått allt tydligare, att förekomsten av medborgarkort icke kunde vara av den avgörande betydelse för folkbokföringsreformens fullständiga genomförande, som man ursprungligen tänkt sig. Vissa möjligheter funnes bl. a. att i folkbokföringen utnyttja andra allmänt förekommande identitets- eller liknande handlingar.

Utredningsmannen redogör närmare för de olika skäl, som kunna tala för eller emot ett införande av medborgarkort, samt för de kostnader, som kortens utfärdande kunna beräknas åsamka statsverket. Med det användningsområde, som korten enligt bestämmelserna i folkbokföringsförordningen förutsättas skola ha, beräknas kostnaderna — under förutsättning att några större krav icke skola uppställas på papperskvalitet och säkerhetstryck — uppgå till ca 900 000 kr. vid utfärdandet och därefter ca 160 000

kr. årligen. I den mån högre krav komme att ställas på papperskvalitet m. m., något som bleve ofrånkomligt därest korten skulle få karaktären av allmän legitimationshandling, komme kostnaderna att stiga avsevärt.

Enär medborgarkorten och främlingskorten icke vore motiverade enbart ur folkbokföringssynpunkt och då det icke vore klarlagt, huruvida andra motiv av tillräcklig styrka föreläge för deras utfärdande, föreslår utredningsmannen att uppskov därmed meddelas tillsvidare.

Yttranden. Vad utredningsmannen i denna del föreslagit har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *samtliga de remissinstanser*, som närmare berört dessa spörsmål. *Kronokamreraren i Göteborg* anför dock, under åberopande av ett av förste mantalsassistenten vid uppbördsverket avgivet yttrande, att nummerregistren borde uppläggas så snart ske kunde. I Göteborg hade nämligen, sedan samtliga barnplåtar i staden kompletterats med fastighets- och postadresser och i samband därmed åldersklasserna 1930—1951 i det vid uppbördsverket förda hjälpregistret omsorterats till nummerföljd, upptäckts ett antal dubbla födelsenummer; på 10 årsklasser motsvarande cirka 50 000 kort hade konstaterats ungefär 150 dubbla födelsenummer. Förekomsten av dubbla födelsenummer i dessa årsklasser gäve anledning till antagande, att fel kunde förekomma även inom andra årsklasser. Med hänsyn härtill och till födelsenumrets betydelse ur identifieringssynpunkt kunde det ifrågasättas om icke nummerregistren nu borde läggas upp.

Departementschefen. Jag har intet att erinra emot utredningsmannens förslag att tillsvidare uppskjuta tillämpningen av bestämmelserna om roteförteckningar m. m.

Jag övergår härefter till frågan om länsbyråernas nummerregister samt det centrala sökregistret.

Vad först nummerregistret beträffar skall detta bestå av avtryckskort över den i länet bosatta befolkningen. Korten skola vara ordnade inbördes efter personernas födelsetid och födelsenummer. I de hjälpregister, vilka för närvarande föras såsom ersättning för nummerregistren och i stort sett fylla samma funktion som dessa, äro korten däremot ordnade blott efter födelsetid. Korten för de personer, vilka äro födda år 1947 och tidigare, sakna i regel uppgift om födelsenummer frånsett dock de fall, där flyttning, civilståndsändring el. dyl. föranlett ändring av registerplåten och insättning av nytt avtryckskort i hjälpregistret. Hjälpregistret är, liksom nummerregistret är avsett att bliva, ett slagregister med vars hjälp personer lätt skola kunna identifieras, därest uppgift saknas om fullständigt namn men födelsetiden är känd. Ur arbetssynpunkt torde för närvarande vara likgiltigt om registret är ordnat enbart efter personernas födelsetid eller därjämte efter födelsenummer. Anledningen härtill är bl. a. den, att man hitintills icke haft någon nämnvärd praktisk användning av dessa nummer.

Enligt den av folkbokförings-sakkunniga den 8 maj 1951 avgivna promemorian angående folkbokföringsmyndigheternas medverkan dels vid inskrivning och redovisning av värnpliktiga dels ock vid registreringen av på sjömanshus inskrivna personer skall dock beträffande sådana värnpliktiga, som i framtiden bliva inskrivna, födelsenumret användas såsom registreringsnummer. Genomföres detta förslag, vilket beräknas kunna ske under innevarande år, komma de nya bestämmelserna att tillämpas första gången år 1953 på värnpliktiga tillhörande åldersklassen 1934. Utredningsmannen framhåller i sin promemoria i samband med behandlingen av frågan om uppskov med utfärdandet av medborgarkorten, att födelsenumret i förening med uppgift om födelsetid kunde förväntas komma att tjäna såsom registreringsgrund vid den registrering som skedde i olika sammanhang, t. ex. inom civilförsvaret, inom försäkringsväsendet o. s. v. Utredningsmannen erinrar vidare om att, enligt vad han erfarit, nykterhetskommittén kunde väntas framlägga ett alternativt förslag till lösning av frågan om inköpsregistrering, vilket komme att bygga på födelsenumreringen. Jag anser för min del frågan om nummerregistrets upprättande vara beroende av i vad mån födelsenumrets användningsområde kan komma att vidgas; enbart den omständigheten att numret kommer att användas vid redovisning av militär personal medför dock intet behov av registrets upprättande.

Vad sökregistret beträffar har vid olika tillfällen satts i fråga huruvida upprättandet av detsamma över huvud taget är av behovet påkallat. Med hänsyn härtill och till de dryga kostnader, som ett upprättande och förande av detta register skulle åsamka statsverket, synes därmed böra anstå tills vidare.

I anslutning till frågan om nummerregistrens upprättande har i ett ytt- rande erinrats om att man konstaterat förekomsten av dubbla födelsenum- mer, d. v. s. att två personer med samma födelsetid erhållit samma nummer. Så länge födelsenumren icke fylla någon praktisk funktion saknar detta förhållande egentlig betydelse. I och med att dessa nummer komma att tjäna såsom registreringsgrund inom olika områden synes det emellertid otillfreds- ställande om två personer skola kunna registreras under samma num- mer. Med hänsyn härtill torde det vara ofrånkomligt att en kontroll av fö- delsenumren företages. En viss sådan kontroll kan erhållas genom nummer- registrens uppläggande men kommer då endast att omfatta inom ett och samma län bosatta personer. Genom sökregistrets upprättande skulle kunna erhållas en rikskontroll.

Även utan uppläggande av de ifrågavarande registren är det emellertid möjligt att — genom utnyttjande av materialet för 1950 års folkräkning — åstadkomma en effektiv kontroll avseende hela befolkningen. Denna kontroll torde dock icke kunna genomföras förrän tidigast i slutet av första halv- året 1953.

Såsom jag tidigare framhållit torde beträffande värnpliktiga av ålders- klassen 1934, vilka skola inskrivas under år 1953, födelsenumret komma att tjäna såsom registreringsgrund. Avsikten är att länsbyråerna före den 15

april 1953 skola ha tryckt och till vederbörande militära myndigheter översänt inskrivningskort för dessa värnpliktiga. Innan så sker synes det enligt min mening vara nödvändigt att beträffande denna åldersklass en kontroll av födelsenumren skett. En sådan är också möjlig att utföra utan nämnda värda kostnader. För särskilt ändamål skola nämligen innevarande år i samband med annat tryckningsarbete tryckas avtryckskort för alla som äro födda år 1934. Avsikten är att, sedan dessa kort använts för sitt särskilda ändamål, korten över kvinnor skola översändas till civilförvarsmyndigheterna. De över männen upprättade korten kunna efter utsorteringen ordnas efter vederbörandes födelsetid och födelsenummer. Därigenom erhålles å varje länsbyrå ett nummerregister över män tillhörande åldersklassen 1934, genom vilket kan kontrolleras huruvida några dubbla födelsenummer förekomma inom länet. Teoretiskt kan vidare inom varje länsbyrå med hjälp av det å länsbyrån förda avgångsregistret kontrolleras huruvida två män finnas, vilka erhållit samma nummer ur den länsbyrån tilldelade nummer-serien, varigenom en rikskontroll erhålles av hela åldersklassen. Detta förfaringssätt torde dock bliva arbetskrävande, eftersom hela sorteringen måste utföras manuellt. Mera rationellt torde därför vara att avtryckskorten för hela åldersklassen, som omfattar ca 40 000 män, i och för hålkortsbearbetning insändas till statistiska centralbyråns maskincentral. Kostnaderna för en sådan bearbetning, vilka preliminärt beräknas uppgå till ca 1 600 kr., synas mig böra belasta anslaget till folkbokföringen: Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.

Enär någon kontroll av födelsenumren för övriga åldersklasser för närvarande icke är av behovet påkallad, synes frågan härom böra anstå ytterligare ett år.

Under åberopande av det anförda tillstyrker jag utredningsmannens förslag att det tills vidare skall anstå med upprättandet av länsbyråernas nummerregister och det centrala sökregistret.

Såsom i promemorian framhållits utgjorde det huvudsakliga motivet för införande av medborgarkort och främlingskort att desamma skulle äga betydelse såsom hjälpmedel i folkbokföringen. Deras värde såsom sådant hjälpmedel har emellertid numera starkt satts i fråga, varför ett uppskov med utfärdandet redan på denna grund är motiverat.

Underlag saknas för bedömande, huruvida ur andra synpunkter behov föreligger av medborgarkort. Denna fråga kommer att bliva föremål för utredning under det fortsatta översynsarbetet. Med hänsyn härtill saknar jag anledning att för närvarande taga ställning till vilka fördelar och nackdelar, som kunna vara förenade med förekomsten av en handling av ifrågavarande slag.

Jag biträder utredningsmannens förslag att föreskrifter skola utfärdas om uppskov tills vidare med utfärdandet av medborgarkort och främlingskort.

De erforderliga föreskrifterna i samtliga här behandlade anståndsfrågor torde böra utfärdas i administrativ ordning.

VIII. Ikraftträdande.

Departementschefen. Utredningsmannen har förordat, att de föreslagna ändringarna i folkbokföringsförordningen skola träda i kraft den 1 juli 1952. Vidare har förordats, att de föreslagna bestämmelserna om delgivning och verkställighet av beslut i folkbokföringsmål skola lända till efterrättelse i avseende å beslut, som därefter meddelas. Mot förslaget i denna del har jag intet att erinra.

IX. Departementschefens hemställan.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga ett inom finansdepartementet i överensstämmelse med det anförda upprättat förslag till *förordning om ändring i folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469)*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birgit Warholm.